

8-9-10

Handelingen

-11-12-13

VLAAMSE RAAD

ZITTING
1988-1989

Vergaderingen van december 1988

ONTSLAGEN BIJ NV PHILIPS TE LEUVEN
STOCKHOLMSE CONFERENTIE EUROPEES MEDIABELEID
BRT-TV-TORENPROJECT TE SINT-PIETERS-LEEUV
NIET-NALEVING DECREET NIET-OPENBARE RADIO'S
WIJZIGING EN AANVULLING DECRETEN I.V.M. SOCIAAL-CULTUREEL VORMINGS-
WERK VOOR VOLWASSENEN
GOEDKEURING GENEEFSE VERDRAG BEROEPSREVALIDATIE EN WERKGELEGEN-
HEID GEHANDICAPTEN
OPRICHTING VLAAMSE HUISVESTINGSMAATSCHAPPIJ EN VLAAMSE
LANDMAATSCHAPPIJ
AUTONOME RAAD VOOR HET GEMEENSCHAPSONDERWIJS
BEHOUD EN EVOLUTIE HANNECARTBOS EN GEBIED TER YDE
BESTRIJDING SCHELDEVERVUILING
EXAMENS, LOON- EN VERGOEDINGSLAST VLOS
MAATREGELEN VLAAMSE EXECUTIEVE WEGWERKEN GEVOLGEN NAOORLOGSE
REPRESSIE
ALARMERENDE BERICHTEN REGELING FINANCIERING GEMEENSCHAPPEN EN
GEWESTEN
VOORLOPIGE KREDIETEN 1989
PERSONEELSBELEID EN BEVOEGDHEIDSVERDELING VLAAMSE EXECUTIEVE
INDUSTRIELE BELEIDSVORMING EN ECONOMISCHE COMPENSATIEPOLITIEK
VLAAMSE EXECUTIEVE
WIJZIGING EN AANVULLING DECREET NEDERLANDSTALIGE OPENBARE
BIBLIOTHEEKWERK

Inhoud

Nr. 8 **Dinsdag 13 december 1988**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 135

Begrotingen

Indiening en verwijzing, blz. 135

Ontwerp van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 135

Voorstellen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 135

Verslagen

Indiening, blz. 135

Boek van het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 136

Mededeling van het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 136

Schriftelijke vragen (R.v.O. art. 69)

Indiening, blz. 136

Vragen (R.v.O. art. 70)

Vraag van de heer L. Vanhorenbeek tot de heer N. De Batselier, Vice-voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie, over de gevolgen van de aangekondigde ontslagen bij de NV Philips Industries te Leuven, blz. 136

Motie van orde

Aanvulling van de agenda, blz. 137
Sprekers : de heren G. Verhaegen, J. Van Elewycck, A. De Beul

Vragen (R.v.O. art. 70) (Voortzetting)

Vraag van de heer D. Vervaeet tot de heer L. Waltniel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, over de aanleg van een golfterrein te Overijse spijts de gemeentelijke beslissingen ter zake, blz. 138

Vraag van de heer D. Vervaeet tot de heer L. Waltniel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, over het doordrukken van het BRT-TV-torenproject te Sint-Pieters-Leeuw, blz. 138

Vraag van de heer A. De Beul tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de op 23 november 1988 te Stockholm gehouden Conferentie inzake het Europees mediabeleid, blz. 139

Vraag van de heer A. De Beul tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de onzekere toekomst van het Internationaal Cultureel Centrum op de Meir te Antwerpen, blz. 140

Vraag van de heer A. De Beul tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de niet-naleving van de bepalingen van het decreet van 6 mei 1982 houdende organisatie en erkenning van de niet-openbare radio's, blz. 141

Vraag van de heer A. De Beul tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse

Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, over contacten met Nederland in verband met de afvalwatercollector Gent-Antwerpen en de waterverdragen, blz. 141

Vraag van de heer W. De Vlieghe tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, en de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over door de Vlaamse Gemeenschap begane overtredingen bij personeelsaanwerving, blz. 142

Vraag van de heer D. Vervaeet tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over het doordrukken van het BRT-TV-torenproject te Sint-Pieters-Leeuw, blz. 144

Ontwerp van decreet tot wijziging en aanvulling van het decreet van 4 juli 1975 houdende de rijkssubsidieregeling van het Nederlandstalig sociaal-cultureel vormingswerk voor volwassenen in verenigingsverband, van het decreet van 2 januari 1976 tot erkenning en subsidiëring van de Nederlandstalige koepelorganisatie voor beleidsvoorbereidend overleg in de sector van het sociaal-cultureel werk voor volwassenen en van het decreet van 3 maart 1978 houdende de rijkssubsidieregeling van het Nederlandstalig sociaal-cultureel vormingswerk met volwassenen in instellingen

— 138 (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 3

Algemene bespreking, blz. 144
Sprekers : de heren M. Van Peel, verslaggever, F. Bosmans en Minister P. Dewael

Artikelsgewijze bespreking, blz. 146
Spreker : de heer A. De Beul

Motie van orde

Voorstel tot verdaging van de beraadslaging, blz. 147
Spreker : de heer J. Van Elewycck

Ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het Verdrag betreffende de beroepsrevalidatie en werkgelegenheid van gehandicapten, aangenomen te Genève op 20 juni 1983 door de Internationale Arbeidsconferentie

— 150 (BZ 1988) — Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking, blz. 148
Sprekers : de heer J. De Bremaeker, verslaggever, Minister G. Geens

Artikelsgewijze bespreking, blz. 148

Regeling van de werkzaamheden, blz. 149

Nr. 9 **Dinsdag 13 december 1988**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 151

Ontwerp van decreet houdende oprichting van een Vlaamse Huisvestingsmaatschappij

— 148 (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Algemene bespreking, blz. 151
Sprekers : de heren H. De Loor, verslaggever, J. De Seranno, verslaggever, J. Buchmann, M. Olivier, W. De Vlieghe, J. Van Elewycck, P. Vangansbeke

Motie van orde

Coördinatie van de werkzaamheden met de Wetgevende Kamers, blz. 167

Ontwerp van decreet houdende oprichting van een Vlaamse Huisvestingsmaatschappij

— 148 (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 168

Sprekers : de heren C. Marchand, R. Van Rompaey, Minister L. Waltniel

Artikelsgewijze bespreking, blz. 178
Sprekers : de heer J. De Seranno, Minister L. Waltniel, de heer J. Van Elewycck

Regeling van de werkzaamheden, blz. 181

Nr. 10 **Woensdag 14 december 1988**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 183

Ontwerp van decreet houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij

— 149 (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 3

Algemene bespreking, blz. 183
Sprekers : de heren J. Van Looy en J. Sleenckx, verslaggevers, Jozef Bosmans, A. Beckers, mevrouw M. Vogels, de heren M. Capoen, J. De Seranno, Minister T. Kelchtermans

Artikelsgewijze bespreking, blz. 199
Sprekers : de heren J. Cuyvers, J. De Seranno, Minister T. Kelchtermans, de heer J. Van Elewycck, mevrouw M. Vogels

Regeling van de werkzaamheden, blz. 204

Nr. 11 **Woensdag 14 december 1988**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 205

Ontwerp van bijzonder decreet betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs

— 161 (1988-1989) — Nrs. 1 tot 4

Algemene bespreking, blz. 205
Sprekers : de heren E. Baldewijns, C. Moors, verslaggevers. Ministers D. Coens, L. Van den Bossche, de heren E. Beysen, A. Laridon, W. Van Durme, mevrouwen A. Leysen, N. Maes, de heren A. Schellens, G. Janzegers

Artikelsgewijze bespreking, blz. 246
Sprekers : mevrouw N. Maes, de heer G. Janzegers, Minister D. Coens, de heren W. Van Durme, G. Verhaegen, C. Moors, Minister L. Van den Bossche

Regeling van de werkzaamheden, blz. 263

Nr. 12 Donderdag 15 december 1988
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 265

Ontwerp van financiedecreet voor het begrotingsjaar 1989
— 10-A (1988-1989) — Nr. 1

Algemene bespreking, blz. 265
Sprekers : de heren J. Van Elewycyk, W. De Vlieghe, Minister G. Geens

Artikelsgewijze bespreking, blz. 266

Interpellaties (R.v.O. art. 72)

Interpellatie van de heer J. Cuyvers tot de heer L. Waltniel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, en de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over het ongerept verder bestaan van het Hannecartbos en de recente evolutie inzake het gebied Ter Yde, blz. 266

Sprekers : de heren W. De Vlieghe, G. Verhaegen, J. Cuyvers, J. Timmermans, Ministers L. Waltniel, T. Kelchtermans

Interpellatie van de heer E. Gryp tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de noodzaak van een nieuwe globale aanpak van het milieubeleid ter bestrijding van de Scheldevervuiling, blz. 270

Sprekers : de heer E. Gryp, Minister T. Kelchtermans

Interpellatie van de heer L. Dierickx tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, en de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over de examens bij de Vlaamse Operastichting en de loon- en vergoedingslast van deze instelling

Vraag (R.v.O. art. 70, 6c)

Vraag van de heer A. De Beul tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over het honoreren, door de Vlaamse Operastichting, van het protocol

dat door de Vlaamse Gemeenschap met de vakbonden werd gesloten bij de ontbinding van de intercommunale Opera voor Vlaanderen, blz. 273

Sprekers : de heren L. Dierickx, A. De Beul, J. Van Elewycyk, Ministers L. Van den Bossche, P. Dewael

Indiening van een motie, blz. 281

Regeling van de werkzaamheden, blz. 282

Interpellaties (R.v.O. art. 72) (Voortzetting)

Interpellatie van de heer W. Luyten tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, over maatregelen die de Vlaamse Executieve binnen haar bevoegdheidsgrenzen kan nemen tot het wegwerken van de onsociale en inhumane gevolgen van de naoorlogse repressie, blz. 282

Sprekers : de heer W. Luyten, Minister G. Geens

Regeling van de werkzaamheden, blz. 286

Nr. 13 Donderdag 15 december 1988
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 287

Actuele vragen (R. v. O. art. 71)

Actuele vraag van de heer V. Anciaux tot de heer L. Waltniel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, over de plannen voor een golfterrein te Meise, blz. 287

Actuele vraag van de heer J. Geysels tot de heer R. De Wulf, Gemeenschapsminister van Tewerkstelling, over het overleg tussen de nationale en de Gemeenschapsminister van Tewerkstelling en Arbeid in verband met positieve maatregelen voor werklozen, blz. 288

Actuele vraag van de heer J.P. Pillaert tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over het uitblijven van de uitvoeringsbesluiten op het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning, blz. 288

Actuele vraag van de heer E. Desutter tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over een mogelijke verlenging van het koninklijk besluit van 25 juni 1981 tot regeling van de toekenning van premies inzake kampeerwezen voor 1989, blz. 289

Voorstel van resolutie van de heer A. Denys C.S. betreffende de alarmerende berichten over de door de nationale Regering geplande regeling inzake de financiering van Gemeenschappen en Gewesten — 159 (1988-1989) — Nrs. 1 en 2

Bespreking, blz. 289

Sprekers : de heren J. Pede, verslaggever, A. Denys, L. Dierickx, V. Anciaux, Minister G. Geens, de heer F. Vermeiren

Ontwerp van decreet waarbij voorlopige kredieten geopend worden die in mindering komen van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989

— 11-A (1988-1989) — Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking, blz. 298

Sprekers : de heren M. Olivier, verslaggever, A. Denys, W. De Vlieghe, Minister G. Geens

Artikelsgewijze bespreking, blz. 300

Regeling van de werkzaamheden, blz. 307

Interpellaties (R.v.O. art. 72) (Voortzetting)

Interpellatie van de heer G. Cardoen tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, over de uniformisering en objectivering van het personeelsbeleid alsmede de aanpassing van het bevoegdheidsverdelingsbesluit van de Vlaamse Executieve, blz. 307

Sprekers : de heer G. Cardoen, Minister G. Geens

Interpellatie van de heer F. Vermeiren tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, en de heer N. De Batselier, Vice-voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie, over de deelneming van de Vlaamse Executieve aan de industriële beleidsvorming en de economische compensatiepolitiek naar aanleiding van de helikopteraanloop, blz. 309

Sprekers : de heer F. Vermeiren, Minister N. De Batselier

Ontwerp van decreet houdende wijziging en aanvulling van het decreet van 19 juni 1978 betreffende het Nederlandstalige openbare bibliotheekwerk

— 164 (1988-1989) — Nrs. 1 tot 6

Algemene bespreking, blz. 314

Sprekers : de heren J. Devolder, verslaggever, A. De Beul, J. Van Elewycyk, mevrouw A.-M. Neyts-Uytbroeck, de heer J. Geysels

Artikelsgewijze bespreking, blz. 318

Hoofdelijke stemming, blz. 321

Mededeling van de Voorzitter

Commissie van Onderzoek over het Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse, blz. 322

Ontwerp van decreet waarbij voorlopige kredieten geopend worden die in mindering komen van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989

— 11-A (1988-1989) — Nrs. 1 en 2

Aangehouden stemmen, blz. 322

Hoofdelijke stemming, blz. 324
Spreker : de heer W. De Vlieghe

Ontwerp van **decreet** tot wijziging en aanvulling van het decreet van 4 Juli 1975 houdende de rijkssubsidieregeling van het Nederlandstalig sociaal-cultureel vormingswerk voor volwassenen in verenigingsverband, van het decreet van 2 januari 1976 tot erkenning en subsidiëring van de Nederlandstalige koepelorganisaties voor beleidsvoorbereidend overleg in de sector van het sociaal-cultureel werk voor volwassenen en van het decreet van 3 maart 1978 houdende de rijkssubsidieregeling van het Nederlandstalig sociaal-cultureel vormingswerk met volwassenen in instellingen

— 138 (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Aangehouden stemmen, blz. 325

Hoofdelijke stemming, blz. 326
Spreker : de heer J. Geysels

Ontwerp van **decreet** houdende oprichting van een Vlaamse Huisvestingsmaatschap-

pij
— 148 (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 6

Aangehouden stemmen, blz. 327

Hoofdelijke stemming, blz. 328
Spreker : de heer W. De Vlieghe

Ontwerp van decreet houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij
— 149 (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Aangehouden stemmen, blz. 330
Spreker : de heer J. Laverge

Hoofdelijke stemmen, blz. 334
Spreker : de heer J. Cuyvers

Ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het Verdrag betreffende de beroepsrevalidatie en werkgelegenheid van gehandicapten, aangenomen te Genève op 20 juni 1983 door de Internationale Arbeidsconferentie

— 150 (BZ 1988) — Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming, blz. 336

Ontwerp van bijzonder decreet betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs

— 161 (1988-1989) — Nrs. 1 tot 7

Aangehouden stemmen, blz. 337

Hoofdelijke stemming, blz. 347
Spreker : de heer G. Janzegers

Voorstel van resolutie van de heer A. De nys c.s. betreffende de alarmerende berichten over de door de nationale Regering geplande regeling inzake de financiering van Gemeenschappen en Gewesten
— 159 (1988-1989) — Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming, blz. 35 1

Eindejaarswensen, blz. 35 1
Spreker : de heer G. Verhaegen

Regeling van de werkzaamheden, blz. 351

VOORZITTER : de heer L. Vanvelthoven

– De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

– De vergadering wordt geopend om 10.05 uur.

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

R. Deswaene, H. Knuts, A. Steverlynyck ; gezondheidsredenen.

M. Mahieu ; ambtsverplichtingen.

G. Annemans ; familieverbindingen.

ONTWERP VAN FINANCIEDECREET voor het begrotingsjaar 1989

– IO-A (1988-1989) – Nr. 1

Algemene bespreking

De Voorzitter : Aan de orde is het ontwerp van financiedecreet voor het begrotingsjaar 1989.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Van Elewyck heeft het woord.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Voorzitter, de SP-fractie verheugt zich over de tekst van het voorgelegde decreet. Wij zullen dit ontwerp goedkeuren. Wij verheugen ons ook vooral over het feit dat er thans wel een ontwerp vóór het einde van het kalenderjaar wordt neergelegd. Dat is een belangrijk onderscheid met wat in het verleden gebeurde.

De Voorzitter : De heer De Vlieghe heeft het woord.

De heer De Vlieghe (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, collega's, mijn betoog zal eveneens kort zijn. Wij hebben er problemen mee dat wij nogmaals met een afzonderlijk financiedecreet moeten werken, hoewel volgens de normale procedure vóór het einde van het jaar moet worden gestemd over de volledige begroting, waar dit financiedecreet een onderdeel van is.

Door de hervorming van de instellingen is er meer autonomie voor Vlaanderen. Dit heeft ontzettend veel energie gekost en heeft tot nu toe nog geen betere werking voor gevolg. Wat we zelf doen, doen we blijkbaar niet anders en niet beter. De Regering is er niet in geslaagd om zelfs de routinezaken, waarvoor ze reeds sedert jaren verantwoordelijk is, op een efficiënte manier te behandelen. Dit heeft weer een ernstige vertraging met zich gebracht. De begroting is veel later ingediend dan normaal. De uitvlucht van een verandering in de Executieve kan hier niet worden ingeroepen, vermits het gaat om materies die sedert jaren tot haar bevoegdheid behoren. Tot

nu toe is er weinig te bemerken van een verandering in politiek.

Ik moet wel toegeven dat er niet zoveel ruimte is voor wijzigingen, daar de financiële middelen niet zeer ruim zijn. Daarom vinden wij het vreemd en onaanvaardbaar dat de begrotingen over de bestaande bevoegdheden niet tijdig aan deze Raad werden voorgelegd. Bijgevolg moeten wij thans weer een afzonderlijk financiedecreet goedkeuren. Wij betreuren dit ten zeerste. Wij weigeren op deze manier te werken en zullen het financiedecreet niet goedkeuren. (*Applaus bij Agalev*)

De Voorzitter : Minister Geens heeft het woord.

Minister G. Geens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, in het ontwerp van decreet dat wij hebben ingediend houdende de middelen van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989 staat in titel 1. lopende uitgaven, onder sectie 01. fiscale ontvangsten : milieueffingen op vaste afvalstoffen, decreet van 22 oktober 1986, onder artikel 36.01.03. Het bedrag wordt geraamd op 350 miljoen frank.

Het ontwerp van decreet dat wij hebben ingediend is algemeen geformuleerd :

„De op 31 december 1988 bestaande directe en indirecte belastingen. in hoofsom en opdecimen ten behoeve van het Vlaams Gewest, worden tijdens het jaar 1989 ingevorderd volgens de wetten, decreten, besluiten en tarieven met inbegrip van deze die slechts een tijdelijk of voorlopig karakter hebben.”

Geens

In feite gaat het maar over één punt, de milieueffing op vaste afvalstoffen.

Ik ben zeer gevoelig voor de gelukwensen van de heer Van Elewycyk.

De vorige Executieve heeft een ontwerp van decreet op de middelen, maar ook op de uitgaven tijdig ingediend, zodat er eventueel over gestemd kon worden vóór het einde van het jaar. De politieke ontwikkelingen hebben dat verhinderd.

De Voorzitter : De heer Van Elewycyk heeft het woord.

De heer J. Van Elewycyk : Mijnheer de Voorzitter, vorig kalenderjaar had onze fractie voorgesteld dat de Vlaamse Raad voor een soortgelijk ontwerp van financieringsdecreet nog zou worden bijeengeroepen. Ik blijf bij die stelling. Als de Executieve vorig jaar een soortgelijk ontwerp had ingediend zouden wij bereid geweest zijn om in de toenmalige omstandigheden te vergaderen om daarover te stemmen. Dan zou men bij het begin van dit kalenderjaar met in een dubieuze situatie zijn beland.

Ofwel is dit financieringsdecreet nodig, waar ik van overtuigd ben, en dan moeten wij er nu via een spoedprocedure over stemmen, ofwel is het niet nodig, en dan komen wij terecht in de situatie van het kalenderjaar 1988.

De Voorzitter : Minister Geens heeft het woord.

Minister G. Geens : U hebt volledig gelijk. Wij hebben de middelen afgesplitst van de voorlopige twaalfden ingevolge een verzoek van de Commissie van uw Raad.

Aan de andere kant hebben wij in het verleden zo zelden felicitaties van u ontvangen dat ik dat nu wil onderstrepen ; ik dank u daarvoor.

De heer J. Van Elewycyk : Ik heb daar ook mijn redenen voor.

Minister G. Geens : Collega De Vlieghe, uw kritiek is onterecht, dit is een normale procedure. De Raad

heeft ingestemd met een spoedbehandeling. Bijgevolg wordt dit dus ook gedaan zoals het Reglement dit voorschrijft en kunnen wij vanaf 1 januari deze milieueffingen op vaste afvalstoffen innen.

Ik neem aan dat u zeker niet tegen milieueffingen gekant bent, dus over de grond van de zaak gaan wij akkoord. Op de procedure heb ik reeds geantwoord ; ik dank u voor uw uiteenzetting, zij heeft mij in de gelegenheid gesteld preciseringen te geven.

De heer W. De Vlieghe : . . . Wij zijn niet tegen milieueffingen.

De Voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ? (Neen)

Aangezien niemand meer het woord vraagt, verklaar ik de algemene bespreking gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De Voorzitter : Aan de orde is nu de artikelsgewijze bespreking.

Enig artikel

De op 31 december 1988 bestaande directe en indirecte belastingen, in hoofdsom en opdiciemen ten behoeve van het Vlaamse Gewest, worden tijdens het jaar 1989 ingevorderd volgens de wetten, decreten, besluiten en tarieven met inbegrip van deze die slechts een tijdelijk of voorlopig karakter hebben.

Geen opmerkingen ? (Neen)

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

Wij zullen deze namiddag de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

INTERPELLATIËS (R.v.O. art. 72)

Interpellatie van de heer J. Cuyvers tot de heer L. Waltniel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Or-

dening en Huisvesting, en de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over het ongerept verder bestaan van het Hannecartbos en de recente evolutie inzake het gebied Ter Yde

De Voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Cuyvers tot de heer Waltniel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, en de heer Theo Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over het ongerept verder bestaan van het Hannecartbos en de recente evolutie inzake het gebied Ter Yde.

De heer Cuyvers heeft het woord.

De heer W. De Mieghe : Mijnheer de Voorzitter, de heer Cuyvers is 01 weg naar hier maar aangezien hij val zijn bureau moet komen, dat ongeveer vijf minuten hier vandaan ligt kan het nog wel even duren vooraleer hij in de zaal aanwezig is.

De Voorzitter : Ik stel voor even te wachten op de heer Cuyvers.

De heer G. Verhaegen : Mijnheer de Voorzitter, ik heb er geen enkel bezwaar tegen om te wachten maar toch vind ik dat een parlamentslid, dat moet tussenkomen voor een interpellatie, zijn voorzorgen moet nemen om tijdig aanwezig te zijn.

De heer De Vlieghe : Mijnheer de Voorzitter, hier stellen zich twee problemen. Eerst en vooral is pas van morgen het bericht toegekomen dat de interpellaties eventueel om 10 uur zouden kunnen plaats hebben. Sommigen ontvangen hun briefwisseling pas nadat zij van huis zijn vertrokken; en ik meen dat daarmee rekening moet worden gehouden.

Vervolgens stelt er zich een probleem van meer algemene aard. Het feit dat onze burelen ver van de zaal verwijderd zijn maakt het ons moeilijk tijdig aanwezig te zijn bij het begin van de vergadering, maar vooral bij de stemmingen. Dit geldt zowel voor de vergaderingen van de Kamer als voor de vergaderingen van de Vlaamse Raad. Voor de collega's die hier reeds lan-

De Vlieghere

zetelen en vroeger geen bureau hadden is dat misschien geen probleem, maar wel voor de nieuwelingen, die veel van hun bureau gebruik maken.

Wij zijn van oordeel dat ter zake een oplossing dient te worden gevonden, zeker wat het bellen voor de stemmingen betreft.

De Voorzitter : Mijnheer De Vlieghere, ik moet u zeggen dat ik uw twee bemerkingen absoluut niet kan aanvaarden. De agenda is dagen op voorhand bij de leden toegekomen. Dat moet ruimschoots voldoende zijn. Daarin wordt zeer duidelijk vermeld dat wij van dinsdag tot donderdagavond en eventueel de vrijdag vergaderen.

Wanneer wij de fracties laten weten welke de vermoedelijke opdeling zal zijn dan dienen diegenen die tijdens het debat het woord willen voeren hier zeker en vast tijdig aanwezig te zijn.

Wat de stemmingen betreft trachten wij het zodanig te regelen dat de personen die worden geacht hier aanwezig te zijn zeker aanwezig kunnen zijn op het uur dat er wordt gestemd.

Wanneer wij in onze documenten vermelden dat vanaf 16 uur zal worden gestemd dan waken wij er zorgvuldig voor dat dit niet één minuut voor vier gebeurt. De stemmingen wordt steeds op het afgesproken uur ge houden.

Mijnheer De Vlieghere, er kan dus geen enkele verontschuldiging voor de afwezigheid van parlementsleden tijdens de debatten worden ingeroepen, zeker niet op het ogenblik van de stemming.

De heer Cuyvers heeft thans het woord.

De heer J. Cuyvers (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, eerst en vooral wens ik mij te verontschuldigen omdat ik even te laat ben gekomen en u daarom op mij hebt moeten wachten. Vandaag wens ik voor de tweede maal te interpellieren over het Hannecartbos en Ter Yde. Ik ga de

historiek niet meer schetsen omdat die voldoende bekend is. Het probleem nam een aanvang in de jaren '80. Op 5 juli 1988 hebben in de Kamer reeds twee interpellaties over Ter Yde plaatsgegrepen. één van de Voorzitter van de Raad, de heer Vanvelthoven, en één van mijzelf. Vandaag wens ik in het kort de kernproblematiek van het gegeven te benaderen.

Waarover gaat het ? Een waterwinning in het Hannecartbos-Ter Yde zou een uniek stuk natuurgebied vernietigen en wel op een definitieve en onherstelbare wijze. Waarvoor gebeurt het ? Voor het relatief autonoom voortbestaan van een kleine intercommunale die aan waterwinning doet, de IWVA, maar die op langere termijn toch zal worden opgeslorpt in een grotere organisatie. U kan zich afvragen of het Hannecartbos-Ter Yde dit allemaal waard is.

In 1983 heeft de Nationale Plantentuin een rapport gepubliceerd over de botanische waarde van het gebied van Hannecartbos-Ter Yde. Hieruit blijkt dat een waterwinning in dit gebied een einde zou betekenen aan 52 plantensoorten, waaronder 28 zeldzame soorten en 4 soorten die alleen in dit uniek Europese stukje laagland voorkomen.

De specialisten karakteriseren die planten als freatophyten of putplanten. Putplanten zijn planten die in een relatief droog gebied zoals de duinen kunnen leven, op voorwaarde dat zij met hun wortelstel het grondwater kunnen bereiken. In zo'n gebied aan grondwaterwinning doen veroorzaakt het zakken van het grondwaterpeil, waardoor die wortels het grondwater niet meer kunnen bereiken en die planten ten dode opgeschreven zijn.

Volgens de milieubeweging is het een regelrechte schande dat de Internationale Waterleidingsmaatschappij, IWVA haar plannen om water te winnen in dit gebied niet opgeeft. Nu het openbaar onderzoek rond de aanvraag van het IWVA om een categorie C waterwinningsvergunning te bekommen voor het domein Hannecartbos-Ter Yde afgesloten is, willen de

milieubewegingen van u, mijnheer de Minister van Leefmilieu, een duidelijke uitspraak in het belang van het Hannecartbos horen.

Om weer te geven hoezeer die problematiek van het Hannecartbos leeft bij de publieke opinie en niet alleen bij de milieuverenigingen, is het voldoende te wijzen naar het decembernummer van „Raak”, een ACV-publicatie waarin de auteur de problematiek uitgebreid schetst. Het artikel draagt de titel „De Schande van Ter Yde moet uitgewist worden.” Hiermee bedoelt de auteur, Koen Steel de eventuele waterwinning.

Ik citeer zijn eindzin die heel duidelijk is : „Indien de nieuwe Gemeenschapsminister voor Leefmilieu Theo Kelchtermans deze aanvraag niet afwijst en het Hannecartbos niet in zijn oorspronkelijke staat laat herstellen, wordt dit de grootste vernedering voor het Vlaamse milieubeleid van de laatste jaren”.

Om eventuele onduidelijkheid weg te werken, stel ik een eerste vraag. Beschikt de IWVA over een C-vergunning ? Ik meen te weten dat dit niet het geval is en zal mijn vraag specificeren. Zal de IWVA een C-vergunning krijgen ?

Voortgaande op de trieste ervaring met IWVA in het verleden zal zelfs een negatief antwoord van de Minister, waarop ik uiteraard hoop, de milieubewegingen niet helemaal geruststellen. Vroeger werd immers illegaal water opgepompt in Ter Yde.

Vandaar mijn volgende twee vragen. Wordt momenteel water opgepompt in Ter Yde ? Wordt geregeld gecontroleerd door de bevoegde ambtenaren ? Ik hoop dat dit laatste inderdaad het geval is.

Jammer genoeg heeft het recente verleden aangetoond dat de bevoegde autoriteiten niet altijd vrije toegang hebben gekregen tot het domein voor inspectie. Indien ik mijn interpellatie scherp zou maken, zou ik kunnen verder gaan en voorstellen dat de Minister de afbraak verordent van de pompinstallaties, de leidingsbuizen en het station maar ik wil deze keer niet zo ver gaan.

Cuyvers

Dat neemt niet weg dat dit een interessante suggestie is.

Ik wil aantonen welke ecologische verwoesting waterwinning zou betekenen, niet alleen in Ter Yde maar in de duinen in het algemeen. Volgens de duinenwerkgroep van BNVR, de Belgische Bond van Natuur- en Vogelreservaten, is dat een regelrechte catastrofe. Hij verwijst daarvoor naar de triestige ervaring met de Doornpanne. Vanaf de jaren 1950 is dit gebied door de waterwinning van de IWVA botanisch volkomen gedegradeerd. Uit deze vaststelling vloeit logischerwijze de volgende vraag voort.

Denkt de Minister aan een gefaseerd globaal verbod op waterwinning in de duinengordel? Ik stel „gefaseerd” voor omdat het niet mogelijk is om er van vandaag op morgen een einde aan te maken.

Ik meen dat de Vlaamse Regering in haar Regeerakkoord heeft beloofd de duinengordel te beschermen. Wil de Vlaamse Executieve dit realiseren, móet ze volgens AGALEV die stap zetten. Ze moet ook de eventuele expansieplannen van de IWVA verijdelen.

Ten Noorden van het waterwinningsgebied Ter Yde ligt 14 hectare grond die momenteel het eigendom is van een privé-eigenaar, indien ik mij niet vergis. De IWVA wil er veertien putten boren, uiteraard na aankoop.

Verzet de Minister zich tegen de grondaankopen van de IWVA ten Noorden van Ter Yde? Het zou interessant zijn om, in het kader van de natuurbeschermingsplannen van de Regering, het nodige kapitaal vrij te maken opdat de Regering zelf die 14 hectare aankoopt en bijvoegt bij het natuurterrein Hannecartbos.

De IWVA kan de Minister nu minder gemakkelijk onder druk zetten. Voor enkele maanden kon de IWVA dreigen met watertekort in de zomer, vooral tijdens het toeristisch hoogseizoen, door de watertoevoer lichtjes te manipuleren, en met wateroverlast in de winter. De IWVA kan zich

hierop niet meer beroepen omdat het waterleidingsnet nu eindelijk is verbonden met dit van de TMVW. Die noodverbinding moet alleen nog worden verbeterd en uitgebreid.

In welke mate is de zone, bediend door de IWVA, al volkomen verbonden met de rest van het netwerk van waterleveringsbedrijven door voldoende grote buizensystemen?

Nu de IWVA de facto geïntegreerd wordt in het netwerk van de andere toeleveringsbedrijven enerzijds en anderzijds blijkt dat het ongerept voortbestaan van het Hannecartbos de radicale stopzetting van waterwinningen in de duinengordel veronderstelt, komt het voortbestaan van de IWVA op de helling.

Ik meen mij te herinneren dat in de periode van de gemeenteraadsverkiezingen het personeel van de IWVA een soort van perscampagne heeft gevoerd om de politieke partijen ertoe aan te sporen een voor de IWVA zo vriendelijk mogelijke politiek uit te werken omdat hun werkgelegenheid in het gedrang zou kunnen komen.

Volgens ons is dat absoluut niet nodig. De veertig personeelsleden van de IWVA kunnen gemakkelijk in een groter netwerk worden geïntegreerd. In een publicatie gemaakt in opdracht van één van uw voorgangers, de heer Jan Lenssens, — dus een voor u onverdachte bron — is er sprake van een rationalisatie van de drinkwatervoorziening.

Daarin lezen wij op de bladzijden 28 en 29 dat er drie mogelijkheden zijn. De eerste mogelijkheid is de watervoorziening aan de gemeenten toevertrouwen. Dit voorstel wordt efficiënt afgekraakt in één zinnetje. Een tweede mogelijkheid is één groot Vlaams watertoeleveringsbedrijf. Ook dit voorstel wordt terecht afgedaan met een aantal argumenten die hout snijden. Een derde mogelijkheid — en daar geloof ik meer in — is een gedeeltelijke rationalisatie en degelijke aanpak van het probleem: een aantal grote bestaande bedrijven zoals de AWW, de PIDPA en de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening zouden de kern van een groter geheel vormen waarin kleinere

toeleveringsbedrijven worden opgenomen. Volgens mij kan de IWVA als klein toeleveringsbedrijf één van de kandidaten zijn voor dat integratieproces.

Mijnheer de Minister, het is niet de eerste keer dat ik een pleidooi hou voor het zoveel mogelijk aankopen van natuurgebieden, dat is natuurlijk vanzelfsprekend voor een groen fractielid. Volgens ons kan het probleem alleen worden opgelost door de integratie van de IWVA in een groter waterleidingsnet en door de aankoop van het domein Ter Yde als beschermd of te beschermen natuurgebied.

De aankoop van Ter Yde door de overheid om het toe te voegen aan het Hannecartbos is volgens ons het enige middel om het Hannecartbos als botanisch unicum veilig te stellen.

Aan de Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening vraag ik of de IWVA momenteel wordt vervolgd omwille van de vastgestelde bouw-overtredingen in Ter Yde.

De Voorzitter : De heer Timmermans heeft het woord.

De heer J. Timmermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, waarde collega's, collega Vanvelthoven heeft tijdens de openbare zitting van 5 juli 1988 een degelijk gestoffeerde interpellatie gehouden. Hij noemde het verbijsterend dat wetten of decreten totaal worden genegeerd door hen die er de hoeders van moeten zijn; verbijsterend ook omdat milieubelangen nog altijd van ondergeschikt belang worden geacht.

De toenmalig bevoegde Gemeenschapsministers Beysen en Dupré hebben op concrete vragen, in de vergadering gesteld, positief gereageerd.

In toepassing van de artikelen 66 en 68 van de wet op de Stedebouw werden processen-verbaal opgesteld met betrekking tot de bouw-overtredingen. Tegen een eenzijdige beschikking die op 17 juni 1988 is uitgesproken door de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg, werd op 27 juni door de toenmalige Minister be-

Timmermans

roep aangetekend. Eveneens werd klacht met burgerlijke partijstelling neergelegd bij de onderzoeksrechter. Ik hoop dat de Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening deze lijn zal volgen.

In het Gewestplan Veurne-Westkust is het Hannecartbos aangeduid als een natuurgebied met wetenschappelijke waarde. Het werd door de Vlaamse Gemeenschap aangekocht in 1981.

'Het Hannecartbos dient evenwel ten spoedigste geklasseerd als staatsnatuurreservaat, in toepassing van de wet van 13 juli 1973 op het natuurbehoud. Dit is de enige mogelijkheid om het bos in zijn huidige toestand te bewaren en te beschermen, ook tegen een onoordeelkundige grondwaterwinning van buitenuit, zoals dit het geval is met Ter Yde. Daarvoor ook dient ten spoedigste de bestemming van het Gewestplan gewijzigd en dient ook het gebied Ter Yde ont-eigend om als natuurgebied samengevoegd te worden met het Hannecartbos.

Mijnheer de Voorzitter, geachte heer Minister, ik meen dat deze beide handelingen de enige daadwerkelijke bescherming kunnen zijn tegen de verdere catastrofale gevolgen ten nadele van dit waardevolle natuurgebied, zoals aangetoond in wetenschappelijke studies.

De Voorzitter : Minister Walt Niel heeft het woord.

Minister L. Walt Niel (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, waarde collega's, ik dank mijn collega omdat hij mij de gelegenheid biedt onmiddellijk te antwoorden. Ik neem namelijk deel aan de Commissie voor Ruimtelijke Ordening om half elf. Het grootste gedeelte van deze interpellatie is trouwens gericht tot mijn collega.

Mijnheer Cuyvers, u hebt in fine een concrete vraag gesteld : ..Wordt de IWVA Ter Yde vervolgd omwille van vastgestelde stedenbouw-overtredingen ?

Collega Timmermans heeft in mijn plaats reeds een overzicht gegeven

van de rechtsmaatregelen die getroffen werden om de wet op de ruimtelijke ordening en stedenbouw in deze aangelegenheid te doen eerbiedigen. U hebt de artikelen 66 en 68 ter zake geciteerd. Ik herhaal **dat** op 28 september 1988 de Voorzitter van de rechtbank van Eerste Aanleg te Veurne besliste dat iedere activiteit verboden werd. Dat was gebeurd op initiatief van **de** Ministers van Leefmilieu en Ruimtelijke Ordening. Dat vonnis is in kracht van gewijsde gegaan gezien de tegenpartij geen beroep heeft aangetekend.

Mijn diensten hebben de opdracht gekregen in toepassing van artikel 65, § 1 a) van de Stedenbouwwet het herstel naar de vorige toestand te vorderen.

Op 37 juni 1988 — dit werd **ook** vermeld door collega Timmermans — heeft mijn voorganger klacht met burgerlijke partijstelling neergelegd in de handen van de Onderzoeksrechter vermits verbreking van de zegels was vastgesteld.

Ik ben geen jurist maar het blijkt dat de verbreking van zegels als een misdrijf wordt beschouwd die feitelijk voor het Assisenhof zou moeten komen, maar in dit geval „gecorrectionaliseerd” wordt. Op 3 januari 1989 zal de Raadkamer beslissen over een eventuele verwijzing van **de** betrokken bestuurders naar de Correctionele Rechtbank.

Ik meen dat u aldus een gedetailleerd overzicht heeft gekregen van de maatregelen die op initiatief van de beide betrokken Ministers van Leefmilieu en Ruimtelijke Ordening werden getroffen ten einde de volledige toepassing te bekomen van de diverse beschikkingen van de wet op de Stedenbouw.

Collega Timmermans, u had een suggestie inzake de gewestplannen. U zal allicht weten dat er vanuit de AROL een vraag werd gericht tot alle gemeentebesturen om zich te informeren over de uitvoering van de gewestplannen in de diverse zones en ook om aan de gemeentebesturen inlichtingen te vragen over eventuele anomalieën of aanpassingen van ge-

westplannen, voor zover die nodig zijn.

Ik vernam dat dit **ook** gisteren ter sprake kwam tijdens **de** bespreking betreffende de Vlaamse Landmaatschappij. Dit betekent echter niet dat automatisch tot een algemene herziening van de gewestplannen zal worden overgegaan. Wij trachten ons gewoon te informeren omtrent de noodzakelijke, ja zelfs onmisbare, aanpassingen.

Ik meen daarmee te hebben geantwoord op uw beide opmerkingen. Collega Kelchtermans zal over de inhoud van de problematiek nog nadere inlichtingen verstrekken. (*Applaus*)

De Voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister T. Kelchtermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, ingaande op de vragen, gesteld door de heer Cuyvers wens ik te benadrukken dat ook voor mij, als Minister bevoegd voor natuurbehoud, het beschermen van onze duingordel van primordiaal belang is. Dit betekent dat in de toekomst en naarmate de financiële middelen het toelaten het aankoopbeleid van mijn voorgangers zal worden verdergezet en, afhankelijk van de middelen, zelfs zal worden geïntensifieerd.

Op uw vraag, die ook door de heer Timmermans werd gesteld, of wij de bijkomende gebieden, onder meer het waterwinningsgebied Ter Yde, zullen aankopen antwoord ik dat ook daarvoor in dezelfde gedachtengang een dossier kan worden opgemaakt. Indien er voldoende redenen zijn voor aankoop, uit het oogpunt van natuurbehoud, kan dit, dat spreekt voor zich, worden overwogen.

Wat specifiek **de** aankooppolitiek gevoerd door de Intercommunale Watervoorzieningsmaatschappij Veurne Ambacht betreft, dient te worden opgemerkt dat dit aspect ressorteert onder de bevoegdheid van de Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden, die zijn bevoegdheid als voogdijminister over de intercommunale in die zin kan uitoefenen.

T. Kelchtermans

Vooraleer een definitief standpunt inzake het al of niet invoeren van een gefaseerd globaal verbod op waterwinning in de duinengordel in te nemen, wens ik de resultaten van een multidisciplinaire studie door mijn voorganger ingezet. af te wachten.

De studieopdracht „Aanzet tot een natuurontwikkelingsplan voor de Kust” onder begeleiding van het Instituut voor Natuurbehoud, zal eind 1989 worden afgerond.

Immiddels zullen wij erop toezien dat als basis voor een toekomstgerichte duinenpolitiek de hoofdbestemmingen vastgelegd in de gewestplannen worden gerespecteerd. Dit werd reeds door mijn collega Waltniel bevestigd.

De IWVA beschikt niet over een C-vergunning. Ze hebben in mei 1988 een aanvraag daartoe ingediend.

De procedures in toepassing van het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer en het besluit van de Vlaamse Executieve van 27 maart 1985 houdende reglementering en vergunning voor het gebruik van grondwater en de afbakening van waterwingebieden en beschermingszones, zijn lopende.

Als het dossier mij wordt voorgelegd zal ik de Vlaamse Executieve vragen een definitief standpunt in te nemen. In uitvoering van de beschikking van de vrederechter te Veurne van 29 september 1988 houdende uitspraak in kortgeding en de kabinetsnota van 11 oktober 1988 waarin de administratie verzocht wordt over te gaan tot de verzegeling van de geïnstalleerde pompen. zijn op 7 november twee ambtenaren van AROL-Brugge. na het bekomen van een huiszoekingsbevel van de vrederechter, overgegaan tot de verzegeling van de elektrische installaties. De elektrische zekeringen der pompen zijn dus verwijderd en de lege zekeringskast is gesloten en verzegeld.

Zodoende kan er geen enkele pomp functioneren zonder zegelverbreking.

Volgens de beschikking van de vrederechter zal aan de ambtenaren van AROL een huiszoekingsbevel per kalendermaand afgeleverd worden.

Het leidingennetwerk der waterleidingsbedrijven — hiermee bevestig ik wat mijn voorgangers hebben gezegd — waaraan de IWVA nu reeds verbonden is, is voldoende stevig uitgebouwd opdat IWVA heden geen enkel bevoorradingsprobleem zal kennen, ook niet de volgende maanden.

Voor de verdere toekomst zal de aanleg van de zogenaamde „Veiligheidsleiding”, met de TMVW als meester van het werk, alle mogelijke toekomstige en heden nog onbekende bevoorradingsproblemen voorkomen in het kustgebied.

In het kader van het te realiseren indicatief meejarenprogramma zullen tot exploitatie van deze netwerken de nodige beleidsmaatregelen genomen worden.

Op uw vraag naar de integratie van de watervoorzieningsmaatschappijen deel ik u mee dat dit een doelstelling is die zoveel mogelijk, dit spreekt voor zich, op vrijwillige basis wordt nagestreefd.

Aan collega Timmermans wens ik mee te delen dat nu reeds bepaalde lacunes zijn vastgesteld in het grondwaterdecreet rekening houdend met dit specifiek geval. Wijzigingen aanbrengen aan dit decreet behoort dus ook tot onze doelstellingen.

De Voorzitter : De heer Cuyvers heeft het woord.

De heer J. Cuyvers : Mijnheer de Voorzitter, ik wens een vraag te stellen aan Minister Waltniel die, spijtig genoeg, niet meer aanwezig is. Graag vernam ik wanneer het herstel van de plaats realiteit zal zijn, wanneer de installatie zal worden afgebroken.

Wat Minister Kelchtermans betreft, verheug ik mij over zijn voornemens en ik hoop dat de situatie voor Ter Yde in 1989 veel gunstiger zal zijn dan dit in 1988 en in het verleden het geval was.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer E. Gryp tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de noodzaak van een nieuwe globale aanpak van het milieubeleid ter bestrijding van de Scheldevervuiling

De Voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Gryp tot de heer Theo Kelchtermans. Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de noodzaak van een nieuwe globale aanpak van het milieubeleid ter bestrijding van de Scheldevervuiling.

De heer Gryp heeft het woord.

De heer E. Gryp (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, op 25 juni 1987, heb ik uw voorganger, Gemeenschapsminister Jan Lenssens, geïnterpelleerd over de grotere vervuiling van de Schelde. vergeleken met deze van de Rijn, op basis van een rapport van de Nederlandse Rijkswaterstaat. Hieruit bleek dat vooral op het vlak van de zuurstofbindende producten en de zware metalen, de situatie erg verontrustend was.

Men mag hierbij natuurlijk niet uit het oog verliezen dat het bij de vergelijking niet ging om de totale vuilvracht, gezien het stroomgebied van de Rijn ongeveer vijftienvintig maal zo groot is als dat van de Schelde. Waar het wel om ging, is de waterkwaliteit. Ik heb er toen op gewezen dat bij het vergelijkingspunt 1971-1973. de kwaliteit van de Schelde aanzienlijk beter was dan deze van de Rijn en dat, waar in 1983-1985 de Rijnkwaliteit spectaculair was verbeterd, het rapport aan het licht bracht dat gedurende dezelfde periode voor de Schelde de vervuiling door polycyclische aromaten, de zogenaamde PAK's, verdrievoudigd was, het cadmiumgehalte verhoogd was en dat voor de andere zware metalen kwik,

Gryp

koper, lood en chroom de vervuiling vijftig à tweehonderdvijftig percent hoger was dan in de Rijn.

Bovendien heb ik toen uw collega herinnerd aan mijn interpellatie van 13 maart 1986, waarbij ik hem wees op de ecologische gevolgen van de massale gipslozingen van de kunstmestfabrieken zoals BASF, waardoor dit bedrijf alleen reeds voor een jaarlijkse vracht van drie à zeven ton cadmium in de Westerschelde zorgt op basis van de productiecapaciteit van dit bedrijf. Deze cijfers werden toen door uw collega in twijfel getrokken, doch bevestigd door het genoemde rapport van de Rijkswaterstaat van vorig jaar.

Daar dit giftig metaal zich aan het bodemslib bindt en door zijn biologische beschikbaarheid in de voedselketen terecht komt, vormt deze bodemvervuiling, naast de aantasting van de waterkwaliteit, een bijkomend gevaar voor het grazend vee op de Scheldepolders.

Dit werd toegegeven door uw nationale collega De Keersmaeker, die erop wees dat de consumptie van rundslever en -nieren, afkomstig uit dit gebied, te mijden was.

Daar uw collega Lenssens op het moment van mijn interpellatie, vorig jaar, slaande ruzie had met zijn Nederlandse collega Smit-Kroes, liet hij zich in zijn antwoord verleiden tot een niet ter zake zijnde tirade, waarbij hij het vooral had over illegale invoer van afval en drijfmest uit Nederland en over de start- en landingsplaats op de luchthaven van Beek.

Wat het onderwerp van mijn interpellatie betreft, de waterkwaliteit van de Schelde, vergeleken met deze van de Rijn, was hij minder duidelijk. Minister Lenssens bewees echter, wellicht ongewild, dat ik gelijk had, door te verklaren dat de globale vuilvracht van de Rijn tien maal groter is dan deze van de Schelde, hetgeen, in acht genomen het vijftientig maal grotere stroomgebied van de Rijn, betekent dat de waterkwaliteit van de Schelde inderdaad twee en een halve maal slechter is. Bovendien ontdekte

Minister Lenssens bij deze gelegenheid een nieuwe natuurwat door te stellen dat het slib van onze polders vervuild werd door stroomafwaartse Nederlandse lozingen van zware metalen die dus, ondanks hun soortelijk gewicht, gezwind tegen de stroom in, ons eigenste slib zouden bezoedelen. Tot daar de stand van zaken over dit probleem dat reeds vele jaren een schaduw werpt op de Belgisch-Nederlandse relaties.

Onlangs kwam echter weer beweging in de zaak, toen dank zij een initiatief van de Internationale Scheldewerkgroep, vijftientigduizend handtekeningen gelijktijdig op uw bureau en bij mevrouw Smit-Kroes belandden, met het verzoek dringende maatregelen te treffen om een eind te maken aan de oneigenlijke functie van de Schelde als open riool.

De begeleidende nota was zeer verhelderend. Er blijkt namelijk uit dat deze eens als machtige, prachtige vloed bezongen stroom, jaarlijks 7000 ton nitraat, 3000 ton fosfaat, 220 ton lood, 93 ton chroom, 46 ton cadmium plus zeer grote hoeveelheden zuurstofbindende stoffen en giftige organische verbindingen naar de Noordzee vervoert.

Bovendien blijkt dat de bodem van de Bovenschelde, de Rupel, de Nete, de Zeeschelde en de Westerschelde honderden tonnen zware metalen bevat, zodat daardoor alleen reeds de watervervuiling nog voor vele jaren verzekerd blijft.

Opnieuw blijkt dat in de Schelde bijna alle vervuilende stoffen in hogere concentraties aanwezig zijn dan in de Rijn. Deze vervuiling is van drieërlei aard: huishoudelijk rioolwater, nitraten, fosfaten en persistente pesticiden afkomstig uit de landbouw, zware metalen en PAK's uit de industrie.

Het spreekt vanzelf dat meer middelen nodig zijn om een degelijk milieubeleid te voeren, rioleringen, collectoren en waterzuiveringsstations te bouwen en het personeelsbestand uit te breiden. Niemand zal dit betwisten. Er is echter het meest behoefte aan de politieke wil om eindelijk werk te maken van een globale aanpak bij de bron. Al te lang is het

milieubeleid beperkt gebleven tot een politiek van herstel van de aangerichte schade.

Zolang men blijft vasthouden aan een landbouwebeleid dat enkel oog heeft voor intensieve chemische landbouwmethodes, die naast de enorme vuilvrachten veroorzaakt door overbemesting en verdelgingsmiddelen, ons bovendien met geld en energie verslindende voedseloverschotten opscheept, zolang men van het huidige prijzenbeleid niet overschakelt op een inkomensbeleid en zolang men de organische landbouw geen kans geeft, moet niet aan ontlasting van de oppervlaktewaters van die kant worden gedacht. Welke stappen overweegt de Minister bij zijn nationale landbouwcollega om hierin een kentering teweeg te brengen?

De meest gevaarlijke vuilvracht vindt echter haar oorsprong bij de industriële lozingen. De recente verklaring van Staatssecretaris Smet spreekt in dit verband boekdelen. In een brief aan premier Martens schreef zij onlangs letterlijk: „Indien het Gewest elk bedrijf zou stilleggen dat niet in orde is met de nodige vergunningen, dan zou de helft van de industrie worden lamgelegd.”

Een grote verdienste van de nota van de Scheldewerkgroep is, dat zij niet alleen een inventaris opmaakt van alle schadelijke en giftige stoffen die in het Scheldebekken aanwezig zijn, doch ook meteen de vermoedelijke vervuilers met naam en toenaam aanduidt. Zo wordt voor de cadmiumvervuiling via de Rupel, Rupel Chemie genoemd. De hoge concentratie aan het einde van de Demer moet door de Duracell-fabriek in Aarschot veroorzaakt zijn. Andere belangrijke cadmiumbronnen zijn Tessenderlo-Chemie aan de Grote Laak en Metalurgie de la Campine en la Métallurgie Chimique aan de Aa en de Kleine Nete. In het Antwerpse wordt minstens zes ton geloosd door Baeyer, BASF, Solvay, Métallurgie Hoboken, Bekaert Cockerill en Petrochim. Men kent de oorzaken van de vervuiling en men kent met grote zekerheid de verantwoordelijke vervuilers.

Het tijdperk van de eindeloze onderzoeken van uw voorganger Lenssens

De vraag van de heer A. De Beul (VU), Ondervoorzitter van de Raad, over de VLOS-problematiek werd toegevoegd aan een interpellatie over hetzelfde thema

kan dus rustig worden afgesloten. Men kan eindelijk beginnen met een aanpak bij de bron, niet alleen door strengere normen en lozingsvoorwaarden op te leggen of door meer en efficiëntere controle en ontmoedigende sancties. Vooral de toepassing van een bewuste produktpolitiek moet hier een kentering teweegbrengen. Men moet nagaan wat en hoe geproduceerd wordt. De ondernemingen moeten ertoe worden gebracht milieuvriendelijke produkten op de markt te brengen. De technologie is ruimschoots voorhanden om zelfzuivering, recyclage en milieuvriendelijke productieprocessen maximaal toe te passen.

De filosofie die in het verleden geleid heeft tot het bouwen, op kosten van de Gemeenschap, van onproductieve grootschalige waterzuiveringsstations en smeerpipen, moet worden vervangen door een politiek beleid waarbij slechts de economische bedrijvigheid wordt toegelaten die geen schade toebrengt aan ons ecosysteem. Dit zal ongetwijfeld op grote

weerstand stuiten in de **ondernemerswereld**, waar men geneigd is slechts een milieubeleid te aanvaarden waarvan de huidige economische bedrijvigheid geen hinder ondervindt.

Een dergelijke ommekeer teweegbrengen vergt veel meer dan enkel financiële middelen. Hiervoor is heel wat politieke moed nodig, alsook de wil om bundelend en globaal te denken en om de chaotische versnippering van de bevoegdheden te doorbreken.

Alleen tegen die prijs kan een gunstige ommekeer worden bereikt. De Minister heeft in dat verband onlangs beloftevolle uitspraken gedaan. Graag vernam ik van hem welke concrete initiatieven hij overweegt om van Vlaanderen op het vlak van het milieubeleid een model voor Europa te maken. (*Applaus*)

De Voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister T. Kelchtermans (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, als antwoord op de interpellatie van de heer Gryp wens ik het volgende te stellen.

De nota samengesteld door de Internationale Scheldewerkgroep is niet zo ongunstig voor de Schelde zoals u doet uitschijnen.

Iedereen, ook de internationale Scheldewerkgroep, beaamt dat de Scheldekwaliteit weliswaar verbetert, doch te traag in de tijd. De vuilvracht door de Rijn afgevoerd naar de Noordzee is nog steeds 10 maal groter dan deze vanuit de Schelde.

De Scheldewaterkwaliteit wordt beïnvloed — zoals u zegt — door 3 soorten van geloosde afvalwaters.

Ten eerste is er het huishoudelijke afvalwater. Deze geraamde vuilvrachten in de Schelde hebben een equivalent van ongeveer 6 miljoen inwoners. Hierbij moet benadrukt worden dat hiervan ongeveer 2 miljoen inwoners equivalenten aangevoerd worden vanuit Frankrijk en ongeveer 1,5 miljoen vanuit Brussel. De zuivering van deze voor Vlaanderen vreemde vuilvrachten vormen geen Vlaamse bevoegdheid en zijn derhal-

ve het voorwerp van belangrijke bilaterale gesprekken die reeds aangevat zijn met het betrokken land en Gewest.

Het dossier Brussel wordt voor Vlaanderen herleid tot de **bouw** van één zuiveringseenheid op de zogenaamde „émissaire”, waar geconcentreerd op 1 punt alle Brusselse afvalwater op de Zenne geloosd wordt. Ik ben bereid bij te dragen tot de realisatie van dit project als het **Brussels Gewest** mij ter zake een concreet voorstel formuleert.

Daaromtrent lopen trouwens de besprekingen die **ook** moeten worden geplaatst in het kader van wat door mijn voorgangers daaromtrent in 1980 is overeengekomen.

Om de Vlaamse huishoudelijke afvalwaters op een snellere wijze te collecteren en te zuiveren dan vandaag het geval is, dit wil zeggen het algemeen waterzuiveringsprogramma op een versnelde manier uitvoeren, is het nodig dat de benodigde begrotingskredieten fors worden opgetrokken.

Een tweede belangrijke vorm van vervuiling van het Scheldewater zijn de industriële afvalwaters. De gemeten vuilvracht van deze groep vervuilers daalt jaarlijks, maar is nog aanzienlijk namelijk ongeveer 3,4 miljoen inwonerequivalenten. Deze vuilvrachten dienen vanzelfsprekend nog verder te worden gereduceerd via individuele opgelegde saneringsprogramma's. Deze hebben grosso modo als einddata 1991 en voor enkele 1993, zodat we kunnen stellen dat op die data waarschijnlijk het maximum aan zuivering is bereikt voor de bestaande industriële vestigingen. De overgangperiode is dan afgelopen.

Een derde bron van vervuiling is het afvalwater afkomstig van veeteelt- en landbouwactiviteiten.

De uit deze sector atkomstige vuilvrachten zijn zeer groot en worden geraamd op 9 miljoen inwonerequivalenten. Dit is zoveel als de huishoudelijke en industriële vuilvrachten samen.

Tot op heden ontbreekt het ons aan

T. Kelchtermans

een adequate regulerende wetgeving. Het ontwerp van mestdecreet, principieel goedgekeurd door de Vlaamse Executieve in juli 1987, is aan de Raad van State voor advies voorgelegd.

Het is derhalve een bijna onmogelijke taak een snelle kwaliteitsverbetering van de Schelde te realiseren zonder sanering van de landbouwsector waarvoor er vandaag geen wettelijke regulering bestaat..

Eenmaal het advies van de Raad van State is bekomen, spreekt het vanzelf dat er ook met de collega uit de nationale Regering. Minister De Keersmaeker, consultatie zal worden gehouden omtrent de invoering en de praktische gevolgen voor de sector.

Een gebundeld milieubeleid wordt voor wat de Vlaamse Executieve betreft reeds vandaag gevoerd in de haar toegemeten bevoegd heden.

De realisatie van het mestdecreet en het milieuvergunningendecreet, zullen de globale aanpak van de leefmilieusector in Vlaanderen echter gevoelig versterken. Het is dan ook mijn ambitie om deze twee decreten zo snel als mogelijk uit te voeren na het bekomen van het advies van de Raad van State.

De uitspraak die wijzelf hebben gedaan en waarnaar door de interpellant werd verwezen, dat wij binnen Europa het voortouw willen nemen inzake toepassing van de milieuwetgeving, ons inspirerend op de Europese richtlijnen, daarvan heb ik toen gezegd dat wij van de 47 richtlijnen er 14 onvoldoende; of niet in uitvoering hadden gebracht. Daarom heeft de Vlaamse Executieve op haar jongste vergadering op mijn voorstel 8 bijkomende besluiten goedgekeurd waarmee wij ons verder conformeren naar de Europese richtlijnen. De 6 overige zijn trouwens gebonden aan het milieuvergunningsdecreet en eenmaal dit is goedgekeurd en het advies van de Raad van State is bekomen, zullen wij ons dus ook daarmee in regel stellen.

De Voorzitter : De heer Gryp heeft het woord.

De heer E. Gryp : Mijnheer de Minister, ik dank u voor uw antwoord. Wij nemen akte van uw hoopgevende intenties, maar ik wil er toch even op wijzen dat uit uw antwoord blijkt hoezeer de aanpak van de milieuproblematiek, globaal en internationaal, noodzakelijk is.

U heeft verwezen naar het feit dat een groot gedeelte van de vuilvracht uit Frankrijk komt en een ander gedeelte uit het Brusselse Gewest. U heeft er tevens op gewezen dat het uiterst belangrijk is de Europese richtlijnen correct uit te voeren. Welnu, dit geeft mij de gelegenheid er nogmaals op te wijzen hoe jammer het in dit verband is dat in het type van federalisme, dat wij op dit ogenblik installeren, de hiërarchie der normen niet bestaat. Immers, zolang een gewestregering uitsluitend op overleg en samenwerking is aangewezen hangt alles af van de goede wil. Ik wil wel geloven dat bij u die goede wil aanwezig is, maar dat is geen garantie voor andere coalities in de toekomst.

Ik wil nogmaals benadrukken dat de internationale aanpak van het milieu-recht in het gedrang komt, door het type staatsvorming dat uniek is in de wereld, waarbij geen mogelijkheden bestaan het internationaal recht afdwingbaar te maken.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer L. Dierickx tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, en de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over de examens bij de Vlaamse Operastichting en de loon- en vergoedingslast van deze instelling.

Vraag (R.v.O. art. 70, 6 c)

Vraag van de heer A. De Beul tot de heer P. Dewael, Gemeenschaps-

minister van Cultuur, over het honoreren, door de Vlaamse Operastichting, van het protocol dat door de Vlaamse Gemeenschap met de vakbonden werd gesloten bij de ontbinding van de intercommunale Opera voor Vlaanderen

De Voorzitter : Aan de orde zijn de interpellatie van de heer Dierickx tot de heer Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, en de heer Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over de examens bij de Vlaamse Operastichting en de loon- en vergoedingslast van deze instelling en de daaraan toegevoegde mondelinge vraag van de heer De Beul tot Minister Dewael over het honoreren, door de Vlaamse Operastichting, van het protocol dat door de Vlaamse Gemeenschap met de vakbonden werd gesloten bij de ontbinding van de intercommunale Opera voor Vlaanderen.

De heer Dierickx heeft het woord.

De heer L. Dierickx (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, Ministers, collega's, er wordt in het Parlement nog eens gepraat over kunst en cultuur, dat is een stap vooruit. Sedert juli 1988 en ook het volgend jaar zullen wij in Vlaanderen niet meer het voordeel hebben van de lyrische kunsten te kunnen genieten. Ironisch gezegd : dat is ook weer een stap vooruit, helemaal in het kader van „Vlaanderen Leeft”.

Componist en dirigent Frederik De Vreese legde onlangs volgende verklaring af :

„De instrumentist, eens zijn beroepsopleiding voltooid, heeft over het algemeen geen keuze. Hij moet terug naar het onderwijs, dus vanwaar hij komt, wil hij zijn bestaanszekerheid vrijwaren. Als er bijvoorbeeld een ingangsexamen wordt uitgeschreven in één van de symfonie-orkesten zijn er doorgaans heel veel kandidaten voor één plaats.

Daarbij komt nog dat in de nabije toekomst waarschijnlijk nog maar weinig orkesten in dit land zullen bestaan. De twee opera-orkesten van Antwerpen en van Gent, worden

Dierickx

eerstdaags tot één orkest versmolten. Het orkest van Luik zit in financiële moeilijkheden.

In ons land een solistische carrière beginnen is een utopie. Toch houden de conservatoria nog altijd de traditie, of erfenis, in ere deze opleiding te stimuleren."

Persoonlijk merk ik maar al te goed dat in het radio-T.V.-programma „Tenuto" begaafde solisten van heel hoog niveau optreden, allen voor de eerste keer en de meesten onder hen voor de laatste keer.

Heren Ministers, de kwaliteit van een instelling wordt bepaald door haar beleid. Men kan zich bijgevolg afvragen welke de beweegredenen van de overheid waren bij de aanstelling van de eerste directeur van de intercommunale **OVV**. Het valt niet te ontkennen dat in de respectievelijke zelfstandige opera's van Gent en Antwerpen vóór de fusie schitterende voorstellingen werden afgewisseld met gewone, alledaagse voorstellingen. Verder dient er mee rekening gehouden dat de Gentse Opera pas in de jaren zeventig haar personeel een jaarcontract kon aanbieden. Voordien werkte men er zeven maanden, de overige kon men stempelen. Het is nogal logisch dat de beste musici in ons land onder deze voorwaarden liever in andere instellingen onderdak zochten en vonden.

Toch heeft de Gentse Opera, vooral onder de directie van Martelli, zijn achterstand inzake structuur, personeelsbezetting, aanwervingspolitiek opgehaald, terwijl de KVO na de schitterende periode onder Bolotina en Verbruggen aanvang de jaren tachtig op sterven na dood was. Zo'n verschillende instellingen in zeven haasten fusioneren was zinloos.

Ondanks de moeilijke start verwierf de **OVV** zich in korte tijd een bepaalde faam die ver over onze grenzen doordrong. Denken we maar aan de opvoeringen van Lulu, Death in Venice, Arabella, **Walküre**, Norma en La Bohème.

Het gevolg is bekend : geldnood, leningen, intresten, enzovoort. Bij de

wisseling van de directie in 1986 verbond deleiding van de **OVV** zich ten opzichte van de overheid ertoe de financiële last, dus tekort, van een speelseizoen te beperken tot een bedrag dat overeenstemt met een geïndexeerd bedrag van 200 miljoen, te ontvangen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Dit aanbod werd echter door dezelfde overheid van de kaart geroepen. Ondanks het opvoeren van het aantal voorstellingen, de verhoogde publieke belangstelling voor de **OVV**, ook uit het buitenland, internationale perswaardering, bleef de overheid bij haar standpunt, namelijk de 0 W bood geen kwaliteit, dus ze moest verdwijnen. Het is merkwaardig dat deze overheid de instelling nooit heeft verzeerd met een bezoek.

Ondanks het aanbod van de directie om het „bedrijf" artistiek en financieel te saneren, koos men voor de totale ontbinding op basis van geruchten, eenzijdige persartikels en verklaringen van oningewijden.

De Vlaamse Opera Stichting, **VZW** is de ministeriële oplossing. Er worden berekeningen gemaakt aangaande de kostprijs van de operatie, verklaringen afgelegd over het personeel dat zal worden gedetacheerd van de **OVV**, openbaar ambt, naar de **VZW VLOS**, privaatrechtelijk statuut, over voorkeurbehandeling, begeleidende maatregelen bij de overstap enzovoort tot nog maar eens blijkt dat de **OVV** in vereffening en de nieuwe **VLOS VZW** ondanks alle beloftes, elkaar niet volgen, en laat ons zeggen, weinig of geen rekening houden met de feitelijke toestand.

De examens zijn hiervan een eerste voorbeeld. Ondertussen vraagt de nieuwe muziekdirecteur musici uit andere orkesten nog vóór de eerste auditie van het **OVV** personeel is aangekondigd. Hij ontkent dit in het openbaar, over de BRT radio, ten stelligste, tot een musicus zelf op de BRT radio **komt** getuigen dat deze verklaringen overeenstemmen met de waarheid.

Hij verklaart dat overal in Europa dergelijke examens worden georganiseerd. Hij zegt er wel niet bij dat :

1. aan allen, overal in Europa, dezelfde tijdspanne ter voorbereiding van een examen wordt toebedeeld, tot 6 maanden ;

2. mogelijkheid wordt gegeven om met een begeleider te repeteren ;

3. aan iedereen hetzelfde programma wordt gegeven ;

4. indien men toch een werk oplegt, dit werk door de organisatie wordt verstuurd, minimum 30 dagen op voorhand ;

5. alle musici reeds hun examen hebben afgelegd.

Welk recht heeft de **VLOS**. mensen die reeds 20 jaar dienst hebben in hun beroep, te verplichten een proef af te leggen ? Die mensen hebben 20 jaar lang hun examen dagelijks afgelegd met als jury de dirigent en het publiek, dat blijkbaar zeer tevreden was, gezien de stormloop van belangstelling waarover de **OVV** zich kon verheugen.

Waar ter wereld wordt de oproepingsbrief voor een proef op 13 december 1988 pas op 9 december 88 verstuurd per telegram, met de melding : aangetekend schrijven volgt ?

Het is zeker onwettig in deze oproep aan de examinandi het volgnummer mee te delen van hun verschijning voor de jury. Ze moeten spelen achter een gordijn. Nu kunnen zij het volgnummer meedelen aan bepaalde juryleden, waardoor de objectiviteit en de anonimiteit in het gedrang kan komen.

Door het College van Vereffenaars werd een schrijven gericht aan meerdere musici. De tekst luidt :

„Geachte.

Voor zover nodig zijn we bij deze zo vrij u aan te raden deel te nemen aan de audits die de **VZW** Vlaamse Operastichting organiseert en waarvoor u werd uitgenodigd.

We willen er speciaal uw aandacht op vestigen dat het weigeren van deelname gevolgen zou kunnen hebben op uw rechten die voorzien zijn in het personeelsprotocol dat werd

Dierickx

afgesloten in het kader van de herstructurering van de OVV."

Mijnheer de Minister, ik zal niet uitweiden over de moeilijkheidsgraad van het examenprogramma voor de strijkers. Als ik deze examens zie en de manier waarop ze worden georganiseerd, dan zijn dat examens niet om de betrokkenen aan het werk te helpen maar om ze op een systematische manier uit te schakelen. Het examenprogramma voor de strijkers bestaat uit een louter door de VLOS-directie gekozen stukken. Voor de violisten gaat het om moeilijke werken van Rossini, Berlioz : fragmenten uit „La Symphonie Fantastique”. Richard Strauss, „Don Juan”. Smetana en Mozart.

Daarbij vraagt men aan mensen die jarenlang tweede, derde viool hebben gespeeld om nu een verplicht concerto, de eerste beweging uit het vijfde vioolconcerto van Mozart te brengen. Kenners weten hoe moeilijk de vioolconcerti van Mozart zijn.

De examens voor koor- en orkestleden worden door de heren Mortier en Werthen gerechtvaardigd door de stelling dat vooral op de prestaties van die korpsen herhaaldelijk zware kritiek werd uitgebracht. Doch iedereen die enigszins vertrouwd is met de werking van de OVV, weet terdege dat de teloorgang van de Opera voor Vlaanderen te wijten is aan financieel wanbeheer. Er weze in deze zin aan herinnerd dat enkele jaren geleden, bij de oprusteling van de Algemeen Directeur, door de Vlaamse Raad een Onderzoekscommissie ter zake werd opgericht, waarvan de heer Luc Van den Bossche — thans bevoegd Minister — deel uitmaakte. Tegen de Zakelijk Directeur bij de OVV, werd door voornoemde commissie een dossier ingediend bij het Parket. Niet alleen werd die klacht blijkbaar geklasseerd, doch diezelfde persoon behield zijn functie, is thans aangeduid als secretaris van het College van Vereffenaars, en kreeg inmiddels naar de voormalig artistiek directeur van de OVV mij uitdrukkelijk verklaarde, het statuut van ambtenaar toegewezen. Ik vind het ronduit wraakroepend dat een persoon die in

een hoogst verantwoordelijke functie herhaaldelijk en schromelijk tekort is geschoten in zijn opdracht, aan iedere vorm van bekwaamheidsproef ontsnapt.

Thans kom ik tot de financiële situatie van de OVV. Op het kabinet van de Minister van Cultuur werden berekeningen gemaakt bij de overgang van de OVV naar de VLOS. De structuur van de VZW's is zo gemaakt dat men door de afvloeiing van circa 100 personeelsleden een sociaal passief van 500 miljoen heeft berekend. Deze berekening steunt op de volledige overname door de VLOS van het gekwalificeerde OVV-personeel, dat via detachering naar de VLOS ook zijn statuut van Openbaar Ambt kan behouden.

De huidige gang van zaken binnen de VLOS en de organisatie wijzen erop dat de nieuwe VZW VLOS deze besluiten naast zich legt. Het blijkt inderdaad uit verklaringen van de heren Mortier en Werthen, dat de VLOS nooit zal overnemen van de OVV, maar desgevallend opnieuw zal engageren, via het contract van bepaalde of onbepaalde duur. De persoon die zo een verbintenis tekent, zou dus meteen afstand doen van de rechten en de sociale zekerheid die de Intercommunale hem of haar gegeven heeft.

De Minister van Cultuur en de publieke opinie heeft ondertussen, via de uitspraken van opdrachthouder Gerard Mortier op de BRT, kunnen vernemen dat hij weigert zich te houden aan het sociaal passief van 500 miljoen. Hij verklaarde letterlijk, dat de rekening aan de Vlaamse Executieve zal gepresenteerd worden, die ze alsdusdanig ook zal moeten betalen. Zoniet kan de Minister beter iemand anders aanstellen. Dat zijn de woorden van de heer Gerard Mortier.

Ik stel me nu werkelijk de vraag of dit geen nieuw, zij het dan verkapt artikel 42 is en bovendien kan ik me dus inbeelden dat de hele operatie door de Cultuurminister opgezet, in de grond niet de kwaliteit en de financiële toestand betreft, maar een

normale, in liberale ogen, politieke machtsgreep op de lyrische kunst in Vlaanderen.

Hoe verklaart men anders het sluiten van twee bloeiende operahuizen, om ze te vervangen — zij het onder een andere naam — door een VZW met een budget van 460 miljoen, waarvoor in 1989 hooguit 8 voorstellingen in Gent, geen enkele in Antwerpen, zullen plaatsvinden. Dat is mijns inziens toch wel rijkelijk betaald.

Als er nu nog personeel van een interim-bureau op de administratie van de VLOS wordt ingezet, terwijl de vastbenoemde 0 W-administratie werkeloos is en dient betaald te worden, dan rijst de vraag inzake de ware bedoelingen van onze Cultuurminister ! De Opera voor Vlaanderen moet dood — maar Vlaanderen leeft !

De Voorzitter : De heer De Beul heeft het woord voor het stellen van zijn vraag.

De heer A. De Beul (op de tribune) : De Vlaamse Operastichting gaat thans over tot de aanwerving van 78 muzikanten en 52 koorleden. Daartoe wordt eerst geselecteerd uit de 138 muzikanten en 75 koorleden van de ontbonden intercommunale Opera voor Vlaanderen.

Alles wijst erop dat deze selectie dermate streng wordt doorgevoerd dat slechts zeer weinigen van de voormalige 0 W-personeelsleden door de VLOS zullen worden overgenomen.

Deze handelswijze staat haaks op het sociale luik van het protocol dat door de Vlaamse Gemeenschap bij de ontbinding van de intercommunale met de vakbonden werd afgesloten.

Bovendien zal een derwijze doorgevoerde selectie de Vlaamse Gemeenschap opzadelen met een onbetaalbaar sociaal passief voor de intercommunale Opera voor Vlaanderen.

Graag vernam ik dan ook of de Minister inmiddels bij de Vlaamse Operastichting reeds heeft aangedrongen op het met realiteitszin respecteren van het door de Vlaamse Gemeenschap onderschreven protocol.

De Voorzitter : De heer Van Elewyck heeft het woord.

De heer J. Van Elewyck (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, namens de SP-fractie zou ik mij willen aansluiten bij de interpellatie ontwikkeld door de heer Dierickx en bij de tussenkoms van de heer De Beul.

De wijze waarop het personeel van de vroegere Opera voor Vlaanderen op dit ogenblik wordt behandeld, tart elke verbeelding. Als wij kijken naar de inspanningen die voor de Munstschouwburg in Brussel worden geleverd, dan moet het ons van het hart dat indien de Vlaamse Gemeenschap zich dezelfde inspanningen had getroost voor die ene opera die Vlaanderen rijk is — de Opera voor Vlaanderen — men een oplossing in dezelfde zin zou hebben bereikt.

Het is een schande dat het personeel van de Opera voor Vlaanderen, dat hoe dan ook bij de hele problematiek het „lijdend” voorwerp is, meerdere maanden niet wordt uitbetaald en bijgevolg moet wachten op zijn geld. De uitbetaling van wedden is toch een fundamenteel recht. Het is onaanvaardbaar dat het overleg tussen de vereffenaar en degenen die belast zijn met het opstarten van die Vlaamse Operastichting, in de grootste chaos gebeurt.

Mijnheer de Voorzitter, wij weten allemaal dat heel wat belangen spelen. Er zijn de belangen van de mensen die betrokken zijn bij het maken, bij het totstandkomen van opera maar er is ook het culturele belang en het belang voor het publiek.

Mijnheer de Voorzitter, het moet mij van het hart dat in ons Vlaanderen het publiek helemaal in de kou wordt gelaten. Alhoewel wij in Vlaanderen van oordeel zijn dat wat wij zelf doen beter doen en dat Vlaanderen leeft, blijkt dit, wat het operagebeuren betreft, in de praktijk allerminst het geval te zijn. Het blijft theorie en wij betreuren dit.

De huidige gang van zaken is, ons inziens, niet verantwoord. Ook wij willen dat ter zake ten spoedigste verandering optreedt. Verandering kan

hier enkel verbetering betekenen. (*Applaus*)

De Voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, eerst wens ik een precisering te geven. In functie van mijn bevoegdheid Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt heb ik geen verantwoordelijkheid met betrekking tot de beleidsopties die door de VLOS worden genomen, want de toezicht-bevoegdheid over deze VZW komt integraal de collega van Cultuur toe, zowel wat de organisatie van de personeelswerving betreft, als wat de daaruit voortvloeiende loonen en vergunningslast van deze instelling betreft.

Mijn betrokkenheid bij dit dossier betreft uitsluitend de gevolgen voor het personeel van de ontbonden OVV bij al dan niet werving door de VLOS, inzonderheid wat de toepassing betreft van het protocol met betrekking tot het sociaal passief van de ontbonden OVV zoals dit overigens door de Vlaamse Executieve op 22 juni 1988 in zijn vorige samenstelling werd geparafeerd, in afwachting en onder voorbehoud van een definitieve goedkeuring van de Vlaamse Executieve die tot op heden nog niet is verleend. De fundamentele vraag is hoeveel personeelsleden er bij dit alles betrokken zijn. Betrokken bij de discussie over de afvloeiingsregeling zijn 281 vastbenoemde personeelsleden — het cijfer dat ook de interpellant hanteerde — en 99 contractuelen, wat een totaal van 380 personen geeft.

Bij het nakijken van de individuele gegevens blijkt dat 7 personeelsleden vóór het einde van dit jaar met pensioen gaan of reeds met pensioen zijn gegaan omdat het jaar bijna om is, 6 personeelsleden uit dienst zijn getreden en dat 13 personeelsleden worden opgenomen in het personeelsbestand van de Stad Gent. Er was ook voorzien dat 13 personeelsleden zouden worden opgenomen in het personeelsbestand van de Stad Antwerpen.

Dit is tot op heden niet gebeurd.

Antwerpen betaalt wel het equivalent van deze 13 personen als afvloeiingsvergoeding. De vraag rijst of het Schepencollege van Antwerpen zich op een bepaald ogenblik niet zal realiseren dat het rendabeler is die 13 personeelsleden tewerk te stellen dan te doen zoals nu, ze niet tewerk te stellen maar ze wel te betalen. Zeven personeelsleden met pensioen en 6 personeelsleden uit dienst geeft 13, daarbij samengevoegd de 13 personeelsleden die zijn tewerkgesteld in de Stad Gent, betekent dit dat van de 281 vastbenoemden er 26 personeelsleden mogen worden afgetrokken, waardoor nog 255 vastbenoemden betrokken zijn.

Van de contractuelen blijken er bij nader toezicht 72 van de 99 in aanmerking te komen voor de discussie zoals gesitueerd. Dit geeft een totaal van 327 personeelsleden. De discussie van het sociaal passief is uiteraard belangrijk én voor de rekening die de Vlaamse Executieve zal moeten betalen én voor het inschatten van het beleid. Indien geen enkel personeelslid door de VLOS zou worden overgenomen, dan dient het sociaal passief geraamd te worden op 1.656.829.115 frank, raming die uiteraard niet tot op de frank juist hoeft te zijn, maar die duidelijk de orde van grootte — 1,7 miljard in actuele termen — aanduidt. Dit bedrag heeft betrekking op de 268 vastbenoemden.

Voor de contractuelen werd tot op heden geen berekening gemaakt, die komen er bovenop. Het probleem gaat om een totaal van 72 contractuelen aangeworven personeelsleden.

Door de extrapolatie van de cijfers met betrekking tot de vastbenoemden kan het totaal van het sociaal passief, potentieel ten laste van de Vlaamse Gemeenschap, worden geraamd op tenminste 2 miljard.

De discussie gaat nu over de mogelijke overname van OVV-personeel door VLOS. Ik wens de Raad een exacte voorlichting te geven van wat precies is gebeurd omdat welles-nietes-spelletjes worden gespeeld er omdat ook de kranten blijkbaar niet meer weten wat juist is en wat niet.

Van den Bossche

Tot op heden is er op geen enkele wijze ooit enige en absolute rechtszekerheid geboden over de werkelijke overname van het OVV-personeel door de VLOS. Integendeel. Ik citeer een nota van 21 juni 1988 van de Minister van Cultuur : . . . . . ingevolge de vrijheid van aanwerven die de nieuwe intendant van de VZW VLOS krijgt en het goedgekeurde herstructureeringsplan het niet geweten is hoeveel personeelsleden van de OVV overgenomen worden en evenmin of deze overgenomen personeelsleden vastbenoemd of contractueel zijn. Ten hoogste werd door de Voorzitter van de VZW VLOS in de werkgroep sociaal passief op 15 juni 1988 het moreel engagement aangegaan. . . gebruik te zullen maken van het potentieel van de OVV om hieruit te putten." Dit is een merkwaardig vage formulering.

Het sociaal protocol dat op 20 juni 1988 door de OVV-vertegenwoordigers en de vakbonden werd geparafeerd, biedt op dat vlak evenmin enige garantie. Het regelt uitsluitend de sociaal-rechtelijke toestand van het personeel dat al dan niet door de VLOS wordt overgenomen. Door deze feiten hebben de interpellanten in elk geval gelijk om vragen te stellen daar de onzekerheid vrij groot is, om het eufemistisch uit te drukken.

Wat wordt de toekomstige personeelsformatie van de VLOS, wat een ander luik is in de discussie waarover ik enige duidelijkheid wens te brengen. In een eerste voorstel was er sprake van 268 personeelsleden waarvan 83 orkestleden en 60 koorleden. In het verslag van de Raad van Bestuur van de VLOS van 20 september 1988 wordt een personeelsorganigram goedgekeurd waarbij het kader als volgt is samengesteld : kaderpersoneel : 20 ; muzikale directie : 85 waarvan 78 orkest ; koordirectie : 54 waarvan 52 koor ; financiële en administratieve directie : 19 ; technische directie, item toneel en scène : 54, item gebouw : 16, item decor en naaiatelier : 30, of in totaal 278, waarvan tijdens een eerste werkingsperiode tot juni 1991 slechts 265 personeelsleden zouden moeten worden geëngageerd.

Ik heb drie opmerkingen in verband met de personeelswerving. In de beleidsnota van de VLOS werd gesteld dat de audities voor koor en orkest kunnen beginnen einde oktober 1988. Eventueel aanvullende audities zullen plaatshebben in december zodat het personeel kan worden geëngageerd vanaf 1 januari 1989. Op dat ogenblik moet bekend zijn : „... welke personeelsleden al dan niet van de OVV worden overgenomen. Het openstellen van de betrekkingen zou in eerste instantie intern, dus OVV-personeel zelf, gebeuren en bij niet-opvulling van betrekking zou de betrekking extern vacant worden gesteld." Dit komt uit de nota d.d. 17 oktober 1988 van de heer De Moor, voorzitter van de VLOS. In zijn schrijven aan de heer Mortier van 27 oktober 1988 stelt de heer De Moor dat „de aanwerving van personeelsleden ex-OVV correct moet geschieden. Hij wijst er op dat de audities en aanwerving van orkestleden een „delicaat punt.. is. Hij insisteert om Vlaamse juryleden uit de vier Vlaamse conservatoria te nemen. Buitenlandse jury-leden worden ontraden.

Wat kan men nu besluiten uit dit geheel aan gegevens ? Ten eerste, zo lang er geen nieuw initiatief wordt genomen is er tot op heden juridisch niets waaruit men kan afleiden dat de VLOS ertoe gehouden zou zijn een bepaald percentage personeelsleden van de ontbonden OVV over te nemen. De Vlaamse Executieve, noch de vertegenwoordigers hebben op dat vlak tot op heden enige beslissing genomen die een engagement ten aanzien van de VLOS zou inhouden. De Minister van Cultuur heeft integendeel uitdrukkelijk de vrijheid tot aanwerving toegestaan. Hoogstens kan men van een moreel engagement van bepaalde personen spreken, maar juridisch niet afdwingbaar, om een groot gedeelte van het OVV-personeel door de VLOS te laten overnemen.

Ten tweede, uit het vorige kan logischerwijze worden afgeleid dat de VLOS vrij was te bepalen op welke wijze en op grond van welke criteria zij kon aanwerven. Het gaat hier bijgevolg om een interne VLOS-aange-

legenheid die ressorteert onder de Minister van Cultuur.

Ten derde, het sociaal gedeelte van het protocol heeft niets te maken met de overname van ex-OVV-personeel. Het regelt alleen de sociaal-rechtelijke positie van het al dan niet over te nemen personeel.

Ten vierde, voor de overname van het sociaal passief werd altijd het cijfer van 500 miljoen gehanteerd. Dit sluit trouwens aan bij wat ik in mijn eerste besluit heb gezegd dat men de indruk had gewekt, maar juridisch niet te staven, dat een groot gedeelte van het OVV-personeel door de VLOS zou worden overgenomen. Die 500 miljoen stemmen in grote lijnen overeen met de afslanking van het kader dat gaat van 381 naar 265, zijnde het aantal personeelsleden nodig in een eerste fase tot juni 1991. Deze cijfers geven de indruk dat men de selectie derwijze zou organiseren dat een zeer grote meerderheid van de 365 personeelsleden van de VLOS uit de OVV zou komen.

Tot op heden is daarover geen formele beslissing genomen. Overigens is er in verband met de financiering van het sociaal passief altijd het bedrag van 500 miljoen gehanteerd. Dit bedrag is in elk geval — en dat wens ik te beklemtonen — in contradictie met de juridische toestand tot op heden en met de opdracht die sommigen hebben gekregen om bij de oprichting van de VLOS veel minder OVV-personeel aan te werven.

Met andere woorden wanneer een groot deel van het OVV-personeel niet wordt overgenomen zal het sociaal passief dat de Vlaamse Executieve moet dragen veel groter worden en van 500 miljoen naar 2 miljard evolueren. En dan spreek ik nog niet van de vele menselijke drama's waarover de heer Dierickx het had. Ik stel vast dat tot op heden de Vlaamse Executieve nog niet beslist heeft er in deze zaak een 2 miljard-risico loopt dan de zaken op hun beloop te laten. Met andere woorden de betaalbaarheid van het sociaal passief — door de Vlaamse Gemeenschap is in feite gekoppeld aan de goodwill van de VLOS, aan de goodwill van de opdrachthouders en aan de goodwill van degenen die de selectie doen.

Van den Bossche

Ik kom tot mijn vijfde besluit. Het behoort uiteraard aan de Gemeenschapsminister van Cultuur, die namens de Vlaamse Gemeenschap in de VLOS participeert, deze VZW ertoe te bewegen de sociale kost ervan voor de Gemeenschap en voor het **OVV-personeel** tot een aanvaardbaar peil te beperken.

De Voorzitter : Minister Dewael heeft het woord.

Minister P. Dewael (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, aansluitend op wat collega Van den Bossche heeft gezegd vanuit zijn bevoegdheid als Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden betreffende de afhandeling van de vereffening van de O W, wil ik naar aanleiding van deze interpellatie de artistieke operatieën die geleid hebben tot de ontbinding van de intercommunale enerzijds en tot de oprichting van een nieuwe VZW, de VLOS anderzijds, nader belichten.

Collega's, de herstructurering van de Opera in Vlaanderen is in een definitieve fase getreden. Men heeft er vanuit deze Raad herhaaldelijk op gewezen dat met de afhandeling van dit dossier te lang is getalmd. Sedert deze zomer is men eindelijk in een stroomversnelling terecht gekomen. Dat blijkt uit een aantal feiten. Ten eerste, er is een principieel akkoord bereikt met de steden Antwerpen en Gent, die partners waren bij de **OVV**. Dit is altijd het probleem geweest. Men moest bij de oprichting van een nieuwe instelling het fiat krijgen van drie partners. Dit principieel akkoord is bereikt en heeft betrekking op zowel de subsidiëring als de infrastructuur.

Ten tweede, de intercommunale Opera voor Vlaanderen is op 3 juli 1988 ontbonden. De vereffenaars van de Vlaamse Executieve zijn benoemd en hebben hun functie begin augustus 1988 opgenomen. Het eerste rapport is in mijn bezit.

Ten derde, de toestand van de ontbinding en de vereffening van de Intercommunale is dus definitief. Er is dus geen weg terug naar een instel-

ling waar onder meer velen van ons zware kritiek hebben op uitgeoefend. Ik herinner u aan de onderzoekscommissie die in deze Vlaamse Raad heeft gefunctioneerd.

De VZW Vlaamse Opera-stichting is opgericht op 20 juli 1988. De heer Gerard Mortier werd door de Vlaamse Executieve aangetrokken als opdrachthouder om de instelling mee te helpen opstarten. Ik denk dat de aanduiding van de heer Mortier goed onthaald is geworden en dat zijn artistieke kunnen als dusdanig niet wordt betwist. De VZW Vlaamse Opera-stichting heeft dus in een eerste fase drie essentiële taken : ten eerste, het aantrekken van personeel, ten tweede, het opbouwen en realiseren van een programmatie voor het seizoen 1989-1990 en ten derde, de organisatie van de noodzakelijke herstellingswerken die moeten worden uitgevoerd aan de Operagebouwen zowel in Antwerpen als in Gent, ai is de nood in Gent natuurlijk het grootst.

De selectie van het personeel, die als één van de belangrijkste bekommernissen in het betoog van de heer Dierickx tot uiting is gekomen, vormt inderdaad één van de moeilijkste en meest delicate opgaven van de herstructurering. Ik denk dat alle beslissingen die in dat verband worden getroffen de toekomstige werking van de nieuwe stichting zullen conditioneren. De nieuwe leiding, en daarmee bedoel ik niet alleen de heer Mortier maar gans het team dat hij rond zich heeft gevormd, geniet mijn volste vertrouwen. Zij moet nu bewijzen dat zij in staat is op een zo kort mogelijke termijn een kwaliteitsvolle opera uit de grond te stampen.

Wat ik nu zeg, collega's, is niet nieuw. Ik verwijs naar de interpellatie van de heer Willy Claes op 2 april 1987. Daarin heb ik reeds gesteld : "De nieuwe intendant en zijn team zullen verantwoordelijk zijn voor de selectie van het personeel van de nieuwe opera-stichting. Artistieke kwaliteit moet hierbij primeren. Daarom moet de Executieve een intendant aanstellen die zijn artistieke sporen heeft verdiend.

Welnu, de audities die thans plaatsvinden, vormen het enige objectieve criterium voor de selectie van het personeel. Dus zowel voor de gewezen personeelsleden van de OVV als voor eventueel aan te trekken buitenstaanders zullen dezelfde criteria worden gehanteerd.

Het systeem van audities is trouwens niet nieuw. Het werd reeds verschillende keren met succes toespast in het buitenland. Toen de heer Mortier dit systeem hanteerde voor de Munt, heeft niemand enige kritiek geuit, zeker niet nu men vandaag vaststelt dat de Munt dank zij dit systeem, kwaliteitsvolle opera kan produceren.

Mijns inziens moet men de wijze waarop de audities plaatsgrijpen niet kritiseren. Ik heb ter zake een gesprek gehad met de Voorzitter van de **VZW Vlaamse Operastichting**. Hij heeft mij verzekerd dat alles zowel op procedureel als op organisatorisch vlak correct verloopt. Er valt geen speld tussen te krijgen. Hiermee wil ik reageren tegen de „stemmingsmakerij” in dit verband.

De heer Dierickx : Mijnheer de Minister, dan moet u ook zeggen hoe de audities worden georganiseerd.

Minister P. Dewael : Ik kom daar later toe. U hebt enkele vragen gesteld die ik verder in mijn betoog zal beantwoorden.

Ik wil even beklemtonen, opdat er geen misverstand ter zake zou bestaan, dat ik altijd dezelfde taal heb gesproken. De Vlaamse Executieve heeft beslist dat het personeel van de ontbonden Intercommunale voorrang zal krijgen. Met andere woorden, zij zullen als eersten worden aangeschreven om aan deze audities deel te nemen. De criteria die zullen worden toegepast zijn echter dezelfde als voor eventuele buitenstaanders die zullen geselecteerd worden indien men onvoldoende goede elementen kan recruteran uit de bestaande Intercommunale. Uiteindelijk heeft **men nooit gesteld dat de audities minder streng moeten zijn voor personeel komende uit de Intercommunale als voor eventueel andere te selecteren personeelsleden.**

Dewael

Wij staan hier opnieuw voor die dualiteit tussen de artistieke imperatief enerzijds en het sociale anderzijds. Ik hoop dat men mij niet opnieuw gaat verdenken van een ingesteldheid die geen rekening houdt met sociale wetmatigheden. Als Minister van Cultuur primeert voor mij de artistieke imperatief. Wanneer ik in de Vlaamse Executieve een strijd heb moeten voeren, die ik uiteindelijk ook gewonnen heb, om in de toekomst 280 miljoen frank te spenderen aan een nieuw op te richten Vlaamse Operastichting, dan wil ik dat deze instelling kan starten onder een goed gesternte, met goed personeel, zoniet zit men in de korst mogelijke tijd opnieuw in hetzelfde straatje zonder einde. Men moet nu een goede start nemen. Als de Vlaamse Gemeenschap daarvoor 280 miljoen investeert dan heeft zij het recht aan het personeel iets te vragen.

Ik citeer een artikel dat een paar dagen geleden is verschenen in een toonaangevende Vlaamse krant en dat toch wel merkwaardig is : „Hebben al die professionelen dan zo een schrik om hun kunnen te bewijzen ? De Vlaamse Gemeenschap wil 460 miljoen in de VLOS investeren in een aanzienlijk sociaal passief voor zijn rekening nemen. Mag dan niet van het personeel gevraagd worden dat ook zij een inspanning doen opdat Vlaanderen eindelijk een volwaardige opera zou hebben en dat de nieuw op te bouwen Vlaamse Operastichting niet reeds bij voorbaat gehypothekeerd is. Als die garanties niet aanwezig zijn voor infrastructuur, personeel en leiding, dan kan men de hele zaak beter vergeten. Niet weer zo'n halfbakken compromis waar niemand gelukkig mee is, dat het brengen van kwaliteit onmogelijk maakt en uiteindelijk niet houdbaar is maar ondertussen wel miljoenen verslindt”.

Ik denk dat het probleem hierin uitstekend wordt gesitueerd. Voor mij is een kwaiteitsvolle opera het enig aanvaardbare criterium om in de toekomst een instelling van meer dan 280 miljoen frank te subsidiëren. Ik zou iedereen in dit halfroond maar

ook de syndicale organisaties willen vragen om de boycot en eventuele andere acties op te schorten opdat de Vlaamse Operastichting in optimale omstandigheden van start zou kunnen gaan.

Aan de heer De Beul wil ik antwoorden dat alle personeelsleden van de vroegere OVV in de loop van oktober prioritair werden omschreven om zich kandidaat te stellen voor de Stichting. Van de 366 aangeschrevenen hebben er 336 positief gereageerd. De overigen hebben dat gedaan, onder meer via een advocaat.

Voor het koor en het orkest worden audities georganiseerd waarvoor 74 van de 133 orkestleden, en 60 van de 78 koorleden zich kandidaat stelden. met andere woorden, ongeveer 65 procent van het personeel van de koren en orkesten kandideert.

Mijnheer de Voorzitter, collega's, ik kom nu tot de zeer concrete en gedetailleerde vragen van de heer Dierickx in verband met de organisatie van die audities. Ten eerste, vraagt de heer Dierickx of het waar is wat werd aangekondigd dat de examens, af te leggen door de personeelsleden van de vroegere OVV geen „humaan” karakter zouden hebben en dat deze personeelsleden een voorkeurbehandeling zouden genieten ? Welnu, de op dit ogenblik georganiseerde audities zijn alleen bestemd voor gewezen personeelsleden van de OVV. Zij krijgen de gevraagde prioriteit die was beloofd. De heer Dierickx insinueert nu dat deze audities niet humaan zouden zijn. Ik meen dat hij zeer goed weet dat dergelijke procedures eveneens werden en worden aangewend bij examens georganiseerd door de BRT, door het Nationaal Orkest enzovoort. Ik herhaal dat dit procédé niet nieuw is in de operawereld. Het werd bijvoorbeeld in Parijs met succes toegepast in het begin van de jaren zeventig.

Een volgende vraag van de heer Dierickx luidt :

„Is het waar dat de examens van de instrumentisten in groepsverband worden afgelegd ?” Hierop geef ik een ontkennend antwoord, hoewel

men dit aanvankelijk van plan was. Daartegen is bezwaar gerezen, terecht denk ik. Derhalve vinden alle audities individueel plaats.

De heer Dierickx heeft ook enkele vragen gesteld die verband houden met een zogenaamde verschillende behandeling van de blazers enerzijds en de strijkers anderzijds, alsmede over de tijdsperiode die normaliter aan dergelijke audities moet voorafgaan. Na contactname met de Voorzitter van de raad van bestuur van de VLOS, kan ik zeggen dat de strijkers een opgelegd concerto moeten uitvoeren en dat de blazers zelf hun muziekstuk mogen kiezen. In dat verband wil ik verwijzen naar het artikel dat ik zojuist heb geciteerd. — waarin de vraag wordt gesteld, trouwens terecht naar mijn bescheiden mening, of de strijkers niet het zwakke broertje waren binnen de OVV. Vandaar dat de audities vrij streng zijn.

Ten tweede, de opgelegde stukken werden tussen 12 en 17 november aan alle musici verstuurd, niet aan de dirigenten.

Ten derde, u zegt, mijnheer Dierickx, dat 85 procent van de orkestlopers zouden voortkomen uit het zeer moeilijke symfonische repertoire. Welnu dat is niet juist. De orkestloopjes komen voor de helft uit het Opera-repertoire en voor de andere helft uit het symfonische repertoire.

Wat de moeilijkheidsgraad van de proeven betreft meen ik, na navraag bij andere bevoegde personen, te kunnen stellen dat geen abnormaal hoog gekwalificeerd niveau wordt gevraagd. De proeven overstijgen niet het niveau van wat gevraagd wordt in onze instellingen voor hoger muziekonderwijs, of wat gevraagd wordt bij de audities in de Munt, bij de Opera de la Wallonie of bij de Filharmonie van Vlaanderen. Ik zou er trouwens nog willen aan toevoegen dat wij ons hier in dit halfroond, als politici, daarover niet kunnen uitspreken. Het is niet wenselijk dat wij in deze Vlaamse Raad een debat voeren over de beweerde moeilijkheidsgraad van een auditie die wordt afgenomen in het kader van een operainstelling. Hoe dan ook, mijnheer Die-

Dewael

rickx, — en dat blijft een welles-nietsspelletje — de moeilijkheidsgraad van de proeven — en dat is het belangrijkste — zal voor iedereen dezelfde zijn.

Tot slot hebt u nog een paar vragen gesteld in verband met de personeelsbezetting in het kader van de Vlaamse Opera-stichting. Op dit ogenblik heeft de VLOS 11 personeelsleden in dienst. De globale loonlast, inclusief de patronale bijdrage, belooft 1,2 miljoen voor de maand december. De aanwervingen door de VLOS verliepen trapsgewijze. Er was één aanwerving in augustus 1988, er waren er vier in de loop van oktober 1988, vier in de loop van november daaropvolgend en twee in de loop van deze maand.

De gewezen personeelsleden van de OVV krijgen, ofwel een opzegvergoeding voor de contractuelen ofwel een wachtgeld.

Ten slotte wens ik nog te vermelden dat het loon wat uitgekeerd werd voor de maand mei door het College van Vereffenaars teruggevorderd wordt aangezien men gedurende deze maand staakte. Dit is de reden waarom de vergoedingen voor december niet uitbetaald werden, wel de eindejaarstoelage die normaal voorzien was.

Tot daar een concreet antwoord op de vragen die de heren Dierickx en De Beul hebben gesteld. Ik leg er nog eens de nadruk op dat de weg die gevolgd wordt vanuit cultureel en artistiek oogpunt de enige aanvaardbare is. Indien men op korte termijn tot een kwaliteitsvolle opera in Vlaanderen wil komen. Vlaanderen heeft daarop inderdaad recht en de Vlaamse Regering neemt daarvoor haar volle verantwoordelijkheid op.

Ik heb er altijd op gewezen dat men op het ogenblik onmogelijk kan uitmaken hoeveel het sociaal passief zal belopen. Het is onder meer afhankelijk van het aantal personeelsleden dat van de ontbonden intercommunale naar de nieuwe stichting zal overgaan. Er is wel een machtiging

ingeschreven in het ontwerp van financieringsdecreet om een consolidatielening af te sluiten.

Daarin wordt een bedrag van 500 miljoen genoemd. Dat betekent niet dat dit bedrag volkomen vaststaat. Het kan meer of minder zijn. In elk geval, als de Vlaamse Operastichting aan de doelstellingen kan beantwoorden met zoveel mogelijk, zelfs met alle personeelsleden van de intercommunale, des te beter. Indien dit echter niet mogelijk is heeft de nieuwe artistieke leiding de plicht om eventueel naar andere mensen uit te kijken. Dit element conditioneert nu eenmaal de omvang van het sociaal passief. Men moet daarin niet te pessimistisch zijn, maar ook niet te optimistisch.

Men kan wel een raming bij benadering maken van het beheerspassief. Ook daarvoor is een consolidatielening vereist. Ik meen dat men er met de geraamde 750 miljoen inderdaad wel zal komen. Op dit ogenblik heeft men iets minder schulden aangetroffen. De grote schulden zijn vooral te vinden op het vlak van de belastingen en de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.

Feit is dat het een dure onderneming is geweest. Het is dus van groot belang dat wij conclusies trekken uit het verleden en het is van uitzonderlijk groot belang dat de nieuwe stichting met de beste mensen van start kan gaan. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Dierickx heeft het woord.

De heer L. Dierickx (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, het is haast tragisch dat men over een belangrijk probleem als de toekomst van de opera in een ijtempo moet spreken. Ik heb daarstraks bewust mijn tekst afgerammeld om binnen de vijftien minuten spreektijd te blijven en nu wordt mij gevraagd om mijn repliek te beperken tot één minuut.

Ik zou een synthese kunnen maken met te zeggen dat men aan de ene kant uitlatingen hoort van de nieuwe leiding van de VLOS en aan de andere kant een examensysteem heeft ontwikkeld waaruit moet worden geconcludeerd dat het allemaal veel

geld gaat kosten. waarschijnlijk meer dan wat de OVV vroeger heeft gekost.

Mijnheer de Minister, u hebt gezegd dat het niet past dat men zich in een parlement uitsprekt over de moeilijkheidsgraad van examens. Dat is misschien waar. maar u herinnert zich allicht mijn eerste interventies waarin ik refereerde naar Wolfgang Amadeus Mozart die zijn mening zegde tegen Jozef II, toen deze als vorst een waardeoordeel uitsprak over één van zijn opera's. Als wij ons niet mogen uitspreken over de moeilijkheidsgraad van examens en referen naar wat er gebeurt in buitenlandse operahuizen. dan mag de Executieve zich zeker niet uitspreken over de kwaliteit van de prestaties in de opera en dat hebt u, mijnheer de Minister. herhaaldelijk gedaan. Vandaag hebt u weer gezegd dat er artistieke imperatieven bestaan die in de OVV niet werden nageleefd. U hebt daarna ook verwezen naar de onderzoekscommissie. Daar is er nooit iets gezegd over de kwaliteit van de koren en de orkesten van de Opera voor Vlaanderen.

Minister P. Dewael : Ik heb niet gezegd dat de onderzoekerscommissie een uitspraak heeft gedaan over de kwaliteit.

De heer L. Dierickx : Mijnheer de Minister, u hebt er wel naar verwezen.

Over de examens zou ik het volgende willen zeggen. Voor de Berliner Symphoniker. dat toch een zeer vooraanstaand orkest is en dat wordt gedi-ri-geerd door de grootste dirigenten van de wereld. worden er ook examens afgenomen. Er moeten ook concerto's worden gespeeld, maar daar hebben de musici ten minste de keuze tussen één van de vijf vioolconcerti van Mozart terwijl ze hier het vijfde concerto opgelegd krijgen. Dat gebeurt nergens.

U moet weten dat de concerten van Mozart. in tegenstelling tot concerten van andere componisten. zoals bijvoorbeeld van Paganini. bijzonder moeilijk zijn. De reden is dat men in een concerto van Mozart geen enkele noot kan wegmoffelen. terwijl dat in

Dierickx

sommige virtuose stukken wel kan. Hier werd dus doelbewust een moeilijk examen opgelegd. De passages uit „La symphonie fantastique” van Hector Berlioz. horen tot de allermoeilijkste. Ik vermoed dat ter zake een politiek wordt gevoerd, die niet met de politiek, die door de Vlaamse Raad wordt gewenst, overeenstemt.

Mijnheer de Minister, u zegt dat voorrang wordt gegeven aan de musici. de koorleden en de instrumenten van de OVV. Op de BRT werd evenwel door een musicus die niet tot de OVV behoort verklaard, dat hij door de heer Werthen werd gecontacteerd om in het nieuwe orkest te spelen. Bovendien werd ook aan andere musici gevraagd bij I Fiamminghi, het orkest van de heer Werthen, te komen spelen. Deze zaken dienen in een Parlement, waar wij met de kunst en de cultuur in Vlaanderen begaan zijn. te worden gezegd.

Mijnheer de Minister, wat zal het lot zijn van de twee aan de OVV vast verbonden dirigenten, namelijk de heer Sylveer Vandenbroeck en Frits Celis, die als dirigenten en als componist hun sporen hebben verdiend? Deze personen hebben van de VLOS zelfs geen brief ontvangen. Wat betekent dat?

De Voorzitter : Mijnheer Dierickx. wil u uw uiteenzetting beëindigen.

De **heer L. Dierickx :** Zeker, mijnheer de Voorzitter. maar het gaat hier toch om een belangrijk artistiek en sociaal probleem.

Mijnheer de Minister, u heeft gesproken over een intendant en een opdrachthouder. Zijn dat twee verschillende personen? Is Gerard Mortier de intendant of de opdrachthouder? Krijgt hij een wedde of een onkostenvergoeding?

Minister P. Dewael : De titel van de heer Mortier spruit voort uit een beslissing van de raad van bestuur en nadien van de Executieve. Initieel was de heer Mortier door de Vlaamse Executieve aangetrokken en zijn titel is opdrachthouder.

De **heer L. Dierickx :** Hij heeft dus

de titel van opdrachthouder en de functie van intendant.

Minister P. Dewael : De heer Mortier vervult zijn functie in het kader van de Vlaamse Operastichting. Hij staat dus onder toezicht van de Raad van bestuur van de Vlaamse Operastichting, die, zoals u weet is samengesteld uit vertegenwoordigers van de Vlaamse Gemeenschap en de twee steden Antwerpen en Gent.

De heer L. Dierickx : Ik wens nog een laatste vraag te stellen. Vermits de technologie, die sterk verbonden is met de massamedia, dermate belangrijk is geworden, waardoor vele musici in de anonimiteit dreigen te verdwijnen vraag ik u, mijnheer de Minister, voor mildheid ten opzichte van de musici te pleiten. Onze houding ten opzichte van de musicus is vaak gruwelijk. Wanneer een musicus één valse noot speelt of zingt komen wij onmiddellijk aandragen met onze harde kritiek. Wij daarentegen mogen, in dit Parlement, vergissingen en taalfouten maken, onder meer door het gebruik van verkeerde betrekkelijk ke voornaamwoorden. Maar tegen een musicus, die een fout maakt, treden wij hardvochtig op. Dat past niet in onze maatschappij. Wij hebben behoefte aan muziek. Wij moeten aan zoveel mogelijk mensen mogelijkheid bieden, niet enkel om muziek te beluisteren, maar vooral ook om muziek te maken. *(Applaus bij AGA L E V)*

De Voorzitter : Minister Dewael heeft het woord.

Minister P. Dewael : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, ter zake heeft het niets te maken met meedogenloosheid. maar men dient te weten wat men wil.

In dit land — daarover zijn alle critici het eens — werd steeds de lof gezongen van de Brusselse Muntchouwborg en de heer Gerard Mortier steeds geprezen omwille van zijn kwaliteiten. Bijgevolg, opdat de heer Mortier dezelfde resultaten kan boeken in het kader van de OVV, dienen wij hem ook dat vertrouwen te schenken, zelfs wanneer het op het eerste zicht met een aantal pijnlijke sociale ingrepen gepaard gaat. Men kan dus

niet het ene en tegelijkertijd het andere willen. Men dient ernaar te streven het sociale en het artistieke zo goed mogelijk met mekaar te verzoenen. De artistieke kwaliteit is voor mij altijd prioritair geweest. Dat is de enige verdediging voor de 280 miljoen die alle Vlamingen jaarlijks in de nieuwe VLOS zullen moeten investeren.

Indiening van een motie

De Voorzitter : Door de heren De Beul, Gryp, Seeuws en Verhaegen werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie ingediend die luidt als volgt :

„De Vlaamse Raad,

— gehoord de interpellatie van de heer Dierickx tot twee leden van de Vlaamse Executieve ;

— gehoord de tussenkomsten en de antwoorden van de Ministers ;

— stelt vast dat, ongeveer een half jaar na de ontbinding van de Intercommunale Vereniging Opera Voor Vlaanderen, het getroffen personeel nog steeds in de grootste onzekerheid verkeert over zijn toekomst ;

— dringt er ten stelligste op aan dat het aantal personeelsleden van de ontbonden Intercommunale dat niet wordt overgenomen door de nieuwe Vlaamse Opera tot een welbepaald minimum wordt beperkt, en volgens welbepaalde sociaal te rechtvaardigen modaliteiten afvloeit, zodat het voorziene sociaal passief gerespecteerd wordt

— vraagt garanties dat de over te nemen personeelsleden de rechten behouden die zij hebben verworven in de Opera voor Vlaanderen, en dat het reeds ontslagen contractueel personeel niet over het hoofd wordt gezien bij de samenstelling van het nieuwe personeelskader ;

— klaagt het totale gebrek aan coördinatie aan tussen het College van Vereffenaars van de Opera voor Vlaanderen enerzijds en de opdrachthouder van de Vlaamse Opera anderzijds ;

— wijst op de noodzaak van overleg

Voorzitter

met het personeel en de representatieve vakorganisaties ;

— vraagt de Vlaamse Executieve dringend een onderzoek in te stellen om zo snel mogelijk de problemen op te lossen in het belang van de directe betrokkenen en met het oog op de noodzakelijke ontwikkeling van het muziekleven in de Vlaamse Gemeenschap.”

De Raad zal zich daarover tijdens een volgende openbare vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Dames en heren, na overleg tussen de Minister en de interpellant wordt voorgesteld de interpellatie van de heer Seeuws tot de heer Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over Happening '88 te verdagen naar een volgende vergadering.

Is de Vergadering het hiermee eens ?
(*Instemming*)

Dan is aldus beslist.

INTERPELLATIES (R.v.O. art. 72) (Voortzetting)

Interpellatie van de heer W. Luyten tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, over maatregelen die de Vlaamse Executieve binnen haar bevoegdheidsgrenzen kan nemen tot het wegwerken van de onsociale en inhumane gevolgen van de naoorlogse repressie.

De Voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Luyten tot

de heer Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, over maatregelen die de Vlaamse Executieve binnen haar bevoegdheidsgrenzen kan nemen tot het wegwerken van de onsociale en inhumane gevolgen van de naoorlogse repressie.

De heer Luyten heeft het woord.

De heer W. Luyten (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, het is misschien symbolisch dat dit thema aan bod komt op de bijna algemene stilte van dit middaguur, en ook in een bijna algemene onverschilligheid, waarbij ik mij excuseer bij degenen die wel aanwezig zijn.

Voor mij ligt een resolutie van een Minister uit de Belgische Regering, de heer Schiltz, van 22 december 1986. Die datum doet vermoeden dat het een geplogenheid is even vóór kerstmis dit thema aan te snijden.

Minister G. Geens : U zou de heer Schiltz kunnen uitnodigen in de Kamer om ook iets te zeggen.

De heer W. Luyten : Ik ben toevallig lid van de Senaat.

Ik heb reeds alle illusies opgegeven om dit thema in de Senaat te behandelen, en bijgevolg richt ik mij tot de Vlaamse Raad.

In de Senaat heb ik zelfs de ervaring opgedaan dat een zuiver sociaal wetsvoorstel niet in overweging werd genomen. Het ging over zogenaamde incivieken die om hun familie enig inkomen te bezorgen in de mijnen gingen werken ten tijde van de kolenslag van Achille Van Acker. Het geld dat in de pensioenkas werd gestort werd door de Belgische Staat verdonkermaand. Nu, op hoge leeftijd, krijgen zij zelfs niet het beetje pensioen waarop zij recht hebben voor hun werk in de mijnen. Zelfs een voorstel om daar iets aan te doen werd in de Senaat niet in overweging genomen.

Bijgevolg richt ik mij tot de Vlaamse Raad .

Ik ontleen aan oud-Minister van Staat Soudan een lelijk woord, dat hij uitsprak rond deze periode, met

name het woord „walg”. Ik ook „walg” om rond de Kerstperiode dit onderwerp aan te snijden.

Wij hebben in het programma „Klein Londen en Klein Berlijn” de verscheurdheid van dit volk kunnen vaststellen. zij het in een populistisch programma. Op het einde van het feuilleton waren er drie jonge doden, de ene gesneuveld aan het Oostfront, de andere, de zoon van de enige principiële „witte,, , de Canadees, die terecht kwam in het andere kamp en de in Breendonk gestorven zoon van de sluikslachter. Dit verhaal is een samenvatting van een stuk tragiek van de Tweede Wereldoorlog.

Een tweede aansporing om dit onderwerp ter sprake te brengen, zijn de grote woorden die wij de jongste weken hier in dit land en zelfs in dit huis hebben gehoord in verband met de verjaardag van de ondertekening van het Verdrag van de Rechten van de Mens.

Ik pas mij vaak aan de actualiteit aan en deze morgen las ik op bladzijde 2 van „De Standaard” : „TAK herdenkt Leo Vindevogel”. In de literatuur van onder meer Professor Huysse, die ik de jongste weken daarrond heb gelezen, wordt gesproken over de kleine garnaal en de grote garnaal... Met de kleine garnaal die te zwaar gestraft werd en de grote garnaal die kon ontsnappen, bedoelde men de economische collaborateurs.

Ik denk dat de meest tragische figuur in dit ganse gebeuren Leo Vindevogel is. gewezen lid van deze Kamer en de enige parlementair die werd gefusilleerd. Leo Vindevogel was lid van de Katholieke Partij, hij was het slachtoffer van de haat in het taalgrensstadje Ronse. Indien hij niet in Ronse had gewoond had men hem nooit gefusilleerd. Als wij bij de oprichting van een Vlaamse Staat ter gelegenheid van de moeilijke verdediging van ons inkrimpend taalgebied, een monument zouden oprichten, zou Grammens er wellicht recht op hebben maar, tragischer nog, Leo Vindevogel, die het slachtoffer werd van de Franskiljonse haat tegen degenen die in moeilijke tijden de taalwetten heeft toegepast.

Luyten

Onlangs zei ik aan de afwezige heer Gryp, die mij beschuldigde van een soort latente Duitsgezindheid, dat ik uit een "witte,, familie stam, waar in het ouderlijke huis diegenen op zolder sliepen die door de Gestapo werden gezocht.

Op het College van Lier werd ik flamingant, na het lezen van het parlementair verslag, opgesteld door Jan Verroken, over het proces Vindevogel. dat één aanfluiting van de normale rechtsbedeling was.

Ik heb toen een fundamentele kwetsuur van mijn rechtsgevoel opgedaan bij het lezen van het verslag over de dood en de terechtstelling van Leo Vindevogel, uitgegeven bij Luctor.

Een later boek werd geschreven door een man met een merkwaardige voorgeschiedenis, komende uit de franskiljonse burgerij van Ronse, Valeer De Pauw, geworden tot een geachte schrijver in ons taalgebied. Hij schreef het merkwaardige boek "De Dood met de Kogel,, heruitgegeven bij het Davidsfonds enkele jaren geleden.

Ik richt mij bijgevolg tot deze afwezigen ; ook toen waren er velen die „Barabas" riepen. In het voorwoord bij de heruitgave, schreef Valeer De Pauw dat zeven ondertekenaars werden gevonden om het genadeverzoek te steunen van de vader van negen kinderen, oorlogsvrijwilliger in de oorlog 1914 19 18. Anderen waren nadien beschaamd dat zij het niet hadden gedaan en zegden dat zij het wel hadden willen doen.

Destijds ontmoette Frans Van Cauwelaert Valeer De Pauw op de Boekenbeurs : hij zei aan hem **dat** hij ten zeerste waardeerde wat hij voor Vindevogel had gedaan.

In zijn slotwoord zegde Valeer De Pauw aan de jonge Koning Boudewijn : als een nieuwe Multatuli heb ik dit boek geschreven. en ik richt mij. Majesteit. tot u. Twintig jaar later vindt Valeer De Pauw zichzelf enigszins naïef. omdat hij dacht dat die jonge Koning aan deze toestand iets zou kunnen doen. Hij beschrijft

in het voorwoord van de heruitgave volgend aangrijpend staaltje. De Koning komt op de Boekenbeurs ; er ligt ook een boek "Opdracht in Guernica.. over de Baskische strijd. De Koning bladert er in en beschrijft een gesprek. Uiteraard nam Boudewijn geen standpunt in toen hij het over de Baskische nationalisten had, maar hij zei wél met een toon van verwondering dat de Basken moedig en standvastig waren. Dan, wijzend op het exemplaar van de Dood met de Kogel, zei ik — en het was geen vraag — : „U weet toch Sire dat ik dit boek aan u heb opgedragen".

Hij wist het niet, hij wist het werkelijk niet. Hij keek mij zo verbaasd aan dat alle twijfel uitgesloten was. Ik sloeg het boek op de laatste pagina open en hij las de bewuste paragraaf ; hij zweeg. Bijna onmerkbaar schudde hij het hoofd en wat hij dan eindelijk zei had niets met het boek te maken. Hij zei : „Dat was een interessant gesprek, mijnheer De Pauw". Wellicht kan een Koning in dit land op zo'n moment niets anders zeggen. En die oproep was : Als een nieuwe Multatuli, als één van de duizenden in dit land die veel gedragen hebben en zich Multatuli mogen noemen, heb ik de pen opgenomen, Majesteit. En zoals Multatuli zijn boek eindigde met een beroep op zijn Koning, eindig ik dit boek met de vraag aan u, Boudewijn 1. jonge Koning van dit land of het uw Koninklijke wil is dat er nog altijd gerechtigheid wordt geweigerd aan Leo Vindevogel, lid van de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers ; Leo Vindevogel, die werd veroordeeld na een weezinwekkende rechtspleging en die werd terechtgesteld, niet omdat hij de dood schuldig was, maar omdat zijn vijanden meinedig waren, en wreed en machtig en dat de tamtam van de haat nog steeds geroffeld wordt bij elke schuchtere poging om enige rechtvaardigheid te laten wedervaren aan al de duizenden Leo Vindevogels die toch ook burgers zijn van deze Staat. die ongrondwettelijk werden veroordeeld. werden beroofd en wie men recht weigert, in uw naam. Dat is bijna op het niveau van Multatuli.

In dit land zinspeelt men snel op de

ideologische verdeeldheid. Daarom citeer ik de na vier jaar uit het concentratiekamp van Büchenwald teruggekeerde Staat-Minister Soudan, burgemeester van Ronse. ook een Franstalige, maar eerder gegrepen door het socialisme en de daaraan verbonden sociale strijd. Hij zegt het volgende : „Als u al de stukken van het dossier inkijkt, zult u samen met mij walgen, walgen om het ontzettend lage peil waarop ons gerecht gevallen is. De oorzaak van die decadentie : het gerecht der bevrijding : dat waren de rechtbanken der Franse Revolutie, het gepeupel woonde de zittingen bij en eiste bloed en de pers en het gerecht gaven toe". Dit verscheen in de Parlementaire Handelingen van de Kamer van 22 juni 1951.

Ik ben dat gaan opzoeken in onze bibliotheek.

Gedurende de zeven jaar dat ik in dit Parlement zetel heb ik vastgesteld dat telkens wij deze problematiek behandelen op het niveau van de Belgische Senaat, de hellehonden werden losgelaten. Dan heerst er een klimaat van onbegrip met al de a priori's van een nationale strijd. In dat verband denk ik aan de vreugdefanfares in Azerbedjan op het ogenblik dat Armenië in mekaar stortte. De heren Pattaer en Coveliers hebben met een delegatie Ieren gesproken. Ik denk hierbij aan de haatgevoelens die in Noord-Ierland heersen.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Executieve. ik kan onmogelijk deze tussenkomst houden in het Belgisch Parlement daarom doe ik het hier.

Mijnheer de Voorzitter van de Executieve bij de bespreking van de Regeringsverklaring zei uw fractieleider, de heer Verhaegen dat men aan een historisch keerpunt was gekomen omdat Vlaanderen eindelijk zelfbestuur krijgt.

De heer Dierickx zei grinnikend naar aanleiding van diezelfde bespreking dat het volk er niet wakker van ligt. dat er niet veel vreugde heerst en men er blijkbaar niet heeft op zitten wachten. Daarop kan ik antwoorden — ik heb het hier reeds **gezegd** —

Luyten

dat wij voor het grootste gedeelte nog bevolking zijn in plaats van volk. De politici die door 10 à 15 procent van de stromingen in een sociologisch gebeuren worden gedreven. hebben toch een aantal tekenen van de tijd begrepen. al dient hierbij te worden gezegd dat zij voor een groot deel uit Wallonië komen.

Er is destijds ter zake een juridische studie verschenen onder leiding van Nobelprijswinnaar. Professor Heymans, — één van de weinige Nobelprijswinnaars die wij hebben gehad — die werkelijk het lezen waard is. Professor Heymans was Voorzitter van het Comité voor Recht en Naastenliefde. Samen met de dichter Boutsens moet ik zeggen dat wij voor deze mensen moeten wachten op de genade van de dood die door de stilte boort. Voor die mensen, die nog steeds naar ons dienstbetoon komen, hebben wij een morele verantwoordelijkheid vooral wanneer het waar is wat de heer Verhaegen zegt met name dat de geschiedenis van Vlaanderen op dit ogenblik een nieuwe wending neemt.

Laten wij enkele jaren in de geschiedenis terug gaan en het even hebben over de heer Borms. Deze man heeft vooral in deze dagen een symbolische betekenis. De grootste schok in de ontwikkeling van onze gestructureerde natievorming werd waarschijnlijk zestig jaar geleden teweeggebracht namelijk in december 1928. Toen stemden 80.000 Antwerpenaars, van alle politieke strekkingen, voor de ter dood veroordeelde Borms, die reeds tien jaar in een Belgische gevangenis verbleef. Door alle objectieve historici wordt verklaard dat dit het grote moment van vooruitgang van de Vlaamse beweging is geweest. Als men Borms heeft gefusilleerd, dan had men mij evengoed kunnen fusillieren. Borms had alleen een afwijkende mening over de Belgische Staat. Als men mensen fusilleert die een afwijkende mening hebben. dan had men mij duizend keer kunnen fusillieren, heeft Kamiel Huysmans ooit in een zeer oprecht ogenblik gezegd. Na de vrijzinnigen citeer ik Ernest Claes, die beschrijft hoe zij stre-

den voor de Vervlaamsing van de universiteit : “Ik kwam in Merksem en de ex-ter-dood-veroordeelde Borms, tussen de twee oorlogen. kwam op een vergadering van het Davidsfonds. Iedereen stond eerbiedig recht, niet voor de voorzitter van het Davidsfonds of de pastoor van Merksem, maar voor Gust Borms. de landverrader. Ik schrijf deze woorden lange jaren na de Tweede Wereldoorlog, na de bloedige repressie, de terechtstellingen, gevangenis en ballingschap en niemand in Vlaanderen zal ontkennen dat de hardnekkigheid waarmee Vlaanderen opstaat voor zijn volle recht, toe te schrijven is aan de reactie onder ons volk., “Sie gewallen den kampf erst noch dem Sie gefallen waren,, schreef Erik Kästner. Daarom moest Gust Borms doodgeschoten worden. “Leve Vlaanderen,, was zijn laatste groet en liefdesbetuiging aan zijn volk op het ogenblik vóór de twaalf kogels zijn grote hart doorboorden. Mischien heeft toen in Vlaanderen na een driewerf “Ik ken deze man niet,, de haan gekraaid voor sommige deuren, schreef Ernest Claes in zijn boek “Voordrachtgevers zijn Avonturiers. „

Er is een zeer lijvig rapport. Ik heb de opsomming van — ik zie dat mijn tijd praktisch voorbij is — . . .

De Voorzitter : Uw tijd is helemaal voorbij.

De heer W. Luyten : . . . de heer Bourgeois “Inventaris en suggesties in verband met de repressiewetgeving,,. Daarom mijn dringende vragen. Ten eerste, welke concrete maatregelen overweegt de Regering in het kader van de begroting 1989 om initiatieven te nemen rond de problemen, beschreven in het bovengenoemde rapport ?

Ten tweede, is er in het kader van die Regering een speciale werkcél. Wij kunnen alleen maar individueel werken. Zelfs de heer Gol heeft tegenover Ieren en Basken toegegeven dat hij bereid was individueel meer maatregelen te willen onderzoeken. Ik heb een nota van de heer Schiltz van eind december 1986 in verband met een gelijkaardig klinkende inter-

pellatie waarin hij zei dat in de resolutie de Vlaamse Raad betreurt dat de Vlaamse Executieve nog steeds geen enkel gevolg heeft gegeven aan de voorstellen uit het rapport dat werd voorgelegd door de bijzondere werkgroep van de Vlaamse Raad. Uit dit verslag bleek overduidelijk dat tot op heden nog steeds erge. niet te rechtvaardigen gevallen blijven bestaan. voortspuitend uit de epuratie en repressie. dit zowel voor de betrokkenen als voor de kinderen en de kleinkinderen.

Ergelijk is eveneens de houding van al de partijen die in de Raad. weliswaar met de besluiten van voornoemd akkoord instemden. maar die systematisch de bespreking onmogelijk maakten van alle voorstellen die door de Volksunie en iedereen die het goed meent werden ingediend. Daarom vroegen wij of dit geen propagandastunt was. Ik wil zo scherp niet zijn als Hugo Schiltz. Ik vraag mij alleen af of wij in het ons berozen van het eerste stuk Vlaamse autonomie, niet diegenen vergeter vooraleer “de dood, de goede dood door de stilte zal boren om hen uit eindelijk de troost van de vergetelheid te geven,,. Wij zouden iets moeten doen voor deze mensen waarvoor zoveel getuigenissen waren. Deze mensen hebben alleen gezondige door een te veel en soms verkeerd toegepaste liefde voor datzelfde Vlaanderen dat wij geregeld met de lippen onze liefde beleiden. (*Applaus op de banken van de VU*)

De Voorzitter : Minister Geens heeft het woord.

Minister G. Geens (op de tribune) Mijnheer de Voorzitter, de interpellatie van de heer Luyten slaat 01 meer dan is aangekondigd. De heer Luyten heeft het proces gemaakt van de “rechtspleging,, na de oorlog, wauiteraard een nationale bevoegdheid is. Hij heeft verwezen naar het verslag van de heren Bourgeois en Timmermans van 14 november 1986 waarin ook sprake is van nationale bevoegdheden. Ik kom hierop late terug.

De eerste Vlaamse Regering heeft ik 1982 in haar beleidsverklaring de

Geens

Vlaamse Raad uitgenodigd om de bespreking over de sociale gevolgen van de epuratie en repressie aan te vatten. een initiatief dus van de uitvoerende macht. In aansluiting hierop heeft een werkgroep van de Vlaamse Raad einde 1981 een degelijke inventaris opgesteld van de sociale en menselijke gevolgen voor **de** slachtoffers van de oorlog en voor de getroffen en van de repressie- en epuratiewetgeving. Naar dit document hebben zowel de heer Luyten als ikzelf reeds verwezen.

In de besluiten van de werkgroep wordt opgesomd wat vanuit verschillende instanties — Regering, Parlement. Executieven. Raden — in dit verband zou kunnen worden gedaan. De werkgroep kwam hierbij tot de vaststelling dat de mogelijke maatregelen voor het merendeel tot de bevoegdheid behoren van de nationale overheid.

De Vlaamse Gemeenschap zou bij decreet bepaalde alternatieve maatregelen van tegemoetkoming kunnen verlenen. Het verslag maakt hierbij melding van het voorstel van decreet van de heer Somers — Stuk Vlaamse Raad. 362 (1983-1984) Nr. 1 — houdende toekenning van normalisatie-toelagen aan gezinnen en bejaarde alleenstaanden waarvan het normaal inkomen ten gevolge van maatregelen in het kader van de repressie en epuratie in sterke mate werd verminderd en/of zelfs beneden het bestaansminimum ligt. waarover de Raad van State echter op 5 november 1984 adviseerde dat het voor advies voorgelegde voorstel van decreet buiten de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap valt.

De heer Luyten heeft naar deze schrijvende toestand verwezen. Bij de bespreking van de begroting 1985 van de Vlaamse Gemeenschap had de heer Somers in openbare vergadering een amendement ingediend bij artikel 33.04.02 van Sectie 55 — gezinszake — Normalisatie-toelage. Toelage aan gezinnen waarvan het normaal inkomen door de sociale gevolgen van de repressie en epuratie lager ligt dan het bestaansminimum en/of door de beschikkingen van de repressiewetge-

ving en de administratieve epuratie in sterke mate werd verminderd." teneinde het niet-gesplitste krediet van 100.000 frank te brengen op 150 miljoen frank.

Ik heb toen na overleg in de Vlaamse Regering de verwerping van dit amendement gevraagd. De Raad is mij bijgetreden nadat ik een verklaring had afgelegd waarbij ik stelde dat de bevoegde Commissie van de Raad het genoemde voorstel van decreet te gepasten tijde zou onderzoeken en tevens de wens uitdrukte dat de Commissie specialisten inzake pensioenwetgeving zou ondervragen. Ook een lid van de Vlaamse Executieve zou bij de besprekingen aanwezig zijn. Aldus zou kunnen worden nagegaan in hoever dit voorstel van decreet al dan niet behoort tot de bevoegdheid van deze Raad. Met andere woorden de Vlaamse Executieve heeft aangeduid in welke omstandigheden dat gesprek zou plaatsvinden en zij heeft haar medewerking toegezegd.

Ik stel vast dat hogervermeld voorstel van decreet in de vorige legislaturen niet besproken werd door de bevoegde Commissie. Dat is dus niet mijn zaak. U moet de Commissie ter zake ondervragen.

Uzelf. mijnheer Luyten, hebt in 1986 een voorstel van decreet ingediend houdende aanwijzing van een ambtenaar van de Vlaamse Gemeenschap als ombudsman voor het opvangen en begeleiden van de personen die nog af te rekenen hebben met de onsociale en inhumane gevolgen van de naoorlogse repressie. Dit voorstel werd echter later niet hernomen, zodat de Raad op dit ogenblik door geen enkel initiatief is gevat.

In de begroting 1988 staat op het artikel 33.04.02 van Sectie 55 een krediet ingeschreven. zodat de Executieve een titel heeft om maatregelen ten uitvoer te leggen. maar er is geen machtiging om op dat artikel te imputeren. Wanneer deze Raad zou oordelen dat bepaalde initiatieven zich opdringen zal de Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin die voor deze aangelegenheid bevoegd is. hiertoe zijn constructieve medewerking verlenen. Op dit ogenblik zijn

wij echter door geen enkel voorstel gevat.

De Voorzitter : De heer Luyten heeft het woord.

De heer W. Luyten (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter. ik dank de Voorzitter van de Executieve voor zijn positieve benadering. Ik weet niet of dat voorstel niet opnieuw is ingediend. Ik moet dat even nazien. toch vraag ik mij af of binnen de Executieve niet een specifieke cel kan worden opgericht om dat probleem te onderzoeken. Voor de Aids-telefoon bestaat wel zoiets.

Minister G. Geens : De Aids-telefoon staat bij de nationale Regering.

De heer W. Luyten : Zo een cel zou het voordeel hebben klaarheid te scheppen in dat imbroglie. Vele mensen die bij dit probleem betrokken zijn geraken er niet meer wijs uit. weten het niet meer of zijn er berustend bij gaan zitten wachtend op „de goede dood wiens zuivere pijpen door het verstilde leven boort”. Als wordt meegedeeld dat dit bestaat en dat in dat onoverzichtelijk imbroglie die mensen raad kunnen krijgen en worden geholpen is dat iets wat wij wel kunnen. Dat heeft zeker met de persoonsgebonden materies te maken.

Wij hebben nu zoveel autonomie bijgekregen. Aangezien zelfs de heer Wathélet Nederlands heeft geleerd kunnen wij hem op dat vlak voor het nationale beleid misschien wat literatuur verschaffen om hem inzicht te geven hoe verschillend dit in Vlaanderen lag tegenover Wallonië want zijn voorganger de heer Gol kon het wellicht niet allemaal begrijpen.

Wij vragen eigenlijk een actieve bekommernis met de vindingrijkheid van het hart dat naar oplossingen zoekt en dat zou gaan werken in de plaats van af te wachten.

De Voorzitter : Minister Geens heeft het woord.

Minister G. Geens : Mijnheer de Voorzitter, de interpellant heeft onze positieve ingesteldheid vastgesteld. Ik moet daaraan niets toevoegen. Wat de Raad wenst te doen in ver-

Geens

band met het verslag van onze collega Bourgeois is zijn zaak. Dat geldt eveneens voor wat men wenst te doen in verband met de nationale Regering. Ik neem aan dat u in de Senaat één of ander initiatief kan ontwikkelen.

Ik zou echter wel willen waarschuwen, dit valt hier een klein beetje buiten, voor het inrichten van allerlei telefoon- en ombudsdiensten. Men wekt dan soms bij de mensen verwachtingen die achteraf niet kunnen worden ingevuld en erger nog tot ontgoochelings leiden.

Ik weet dat onze wetgeving ingewik-

keld is. De goede aanduiding voor de mensen die problemen hebben is niet het dienstbetoon van de parlementsleden maar het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Werk. Van daaruit kan men altijd de bevoegde Ministers raadplegen die de betrokkenen alle inlichtingen zullen verschaffen. Ik herhaal nogmaals niet te veel aan te dringen op de installatie van allerlei ombudsmannen, die, wanneer zij te talrijk worden, elkaar zullen tegenspreken en dan zitten wij helemaal in de knoei.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Collega's, hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden van deze voormiddag.

Wij komen deze namiddag om 14 uur opnieuw bijeen.

De vergadering is gesloten.

— De vergadering wordt gesloten om 12.50 uur.
